

BŪTINI NAUJI, RIMTI ŽINGSNIAI

Dr. Leonas Milčius

Kritiškai vertindami dabartinę Lietuvos politinę ir ūkinę padėtį bei galimybes įgyvendinti pagrindines demokratijos nuostatas, turėtume sutikti, kad esama padėtis vis labiau stabdo tolesnį Lietuvos valstybingumo įtvirtinimą. Ateina laikas rimtoms politinėms permainingoms, kurioms jau šiandien reikia pradėti rengtis. Gerbiant ir vertinant 1992 m. priimtą valstybės Konstituciją, vis tik turėtume prisiminti ir įvertinti, kokiomis sudėtingomis sąlygomis ji buvo priimta, kiek daug politinių kompromisų teko skubiai padaryti. Net ir supratimas apie nuosavybės santykius tada dar buvo visai kitoks. O ką jau ir bekalbėti apie buvusią pačios valstybės sampratą ir asmens būvį faktiškai dar okupuotoje valstybėje. Tik dėl rėmimosi vienuometiniu idealizmu, norą ir įsivaizdavimą priėmus kaip tikrovę, Konstitucijoje liko daug dviprasmybių, netikslumų, neatsakytų klausimų, neveiklių nuostatų.

Greitai praėję beveik šešeri metai leidžia objektyviau pažvelgti ir kritiškiau įvertinti šalies pagrindinį dokumentą, juo labiau, kad šiuo metu ir visuomenė, ir politikai, ir teisės aktų specialistai turi daug daugiau patirties. Pradėta praktika atskirų įtakingesnių partijų iniciatyva epizodiškai keisti atskirus Konstitucijos straipsnius nėra tinkama ir teisinga, nes, priklausomai nuo vyraujančios politinės konjunkcijos, pati Konstitucija tampa atskirų politinių siekių bei interesų objektu. Nuo atsitiktinių pataisų ji netenka vientisumo. Taip pat kyla didelis pavojus, kad dažnai smulkmeniškai "lopant" Konstituciją Seime, jos taisydas taps vis lengvesnis, nes silpnės ir pats žmonių požiūris į tokius pakeitimus. Ir priešingai, mėginimai Konstituciją keisti referendumų keliu, nežiūrint pakeitimo aktualumo, dėl apsunkinto referendumo įstatymo ir žmonių abejingumo, tikriausia

sia visada bus nesėkmingi. Todėl Konstitucijos esmė gali priklausyti tik nuo valdančiųjų partijų užgaidų, bet ne nuo šalies piliečių. O tai jau būtų blogai.

Kelerių metų patirtis parodė, kad sėkmingai valstybės raidai nepakanka pakeisti valdančiasias partijas, atskirus ministrus ar net svarbesnius vadovus. Būtina tobulinti patį šalies valdymą, t. y. daryti rimtesnius konstitucinių pagrindų pertvarkymus. Aiškiai matyti, kad šalyje reikėtų giliau įtvirtinti tris demokratijos principus:

- teisingą ir prienamą informaciją;
- lemiamą piliečių valią;
- individualią atsakomybę.

Tačiau šiandien tų principų negalima įtvirtinti, nes jie yra neparankūs valdančiajam elitui ir per mažai atsispindi pačioje Konstitucijoje. Dėl to artimiausiu metu reikėtų prie Prezidento institucijos sudaryti naujos redakcijos Konstitucijos projekto rengimo komitetą, kuris galėtų parengti ir pateikti Seimui, politinėms partijoms bei visuomenei naujos modernios Konstitucijos, atitinkančios Vakarų šalių pavyzdžius, projektą ir atitinkamų įstatymų pakeitimus. Reikėtų apsvastyti ir ryžtis:

- pakeisti Seimo ir savivaldybių tarybų rinkimų įstatymus, atsisakant proporcinės atstovavimo sistemos;
- apskričių viršininkus, savivaldybių merus ir seniūnus rinkti tiesioginiuose rinkimuose;
- parengti ir priimti Referendumo, Seimo rinkimų, Savivaldos, Teismų, Prokuratūros, Apskričių ir kitų įstatymų bei Konstitucijos pataisas, pagal kurias būtų galima atšaukti netinkančius užimamoms pareigoms arba pasitikėjimą praradusius pareigūnus: apskričių viršininkus, savivaldybių merus, seniūnus, prokurorus, teisėjus, Seimo ir savivaldybių tarybų narius.

Gera suprantu, kad tokiems pasiūlymams didžiosios partijos priešinsis ir bandys įrodinėti, kad tikroji demokratija tik per partijas ir pasireiškia, kad kitaip neliks atsakomybės ir t. t. Valdančiajam nieko nėra geriau, kaip kolektyvinė atsakomy-

Prie Baltųjų Rūmų per "Old Fashioned Fair" (skaitykite 3 psl.) J. Jasaičio nuotr.

bė, kai niekas, niekada ir už nieką neatsako. Tik eiliniams piliečiams ji yra tokia pat neveiksni, kaip ir kolektyvinė nuosavybė - visų ir niekieno.

Dažnai žmonės pasiduooda vienos ar kitos partinio sąrašo priekyje esančios asmenybės autoritetui ir savo balsus atiduoda visam partiniam sąrašui, visai nepažindami kitų ir nesuprasdami, kad po "lyderio" skvernu bus atverta landa prisitaikiusiems, prisiliejusiems, įsitvirtinusiems visuose lygiuose - Seime, Vyriausybėje, apskrityse, net įtakingesnėse įstaigose. Dabar balsuojama už "etiketę ant maišo", bet ne už maišo turinį. Kol valstybės piliečiai negalės rinkti ir kontroliuoti visų jų gyvenimą valdančių ar kitaip įtakojančių asmenų, tol tikros demokratijos ir geresnio gyvenimo nebus. Pradžioje žmonės nors tiek turėtų suprasti, o vėliau to ir reikalauti.

Suprantama, kad naujos Konstitucijos parengimas, aptarimas ir priėmimas truks keletą metų. Atskirų jos nuostatų derinimas būtų ne kiek ne lengvesnis, kaip ir 1992 metais. Kol atsiras tobulesnis pagrindinis įstatymas, jau dabar valstybės raidai gerinti būtų tikslinga:

- iš visuomenės pripažintų ir jos pasitikėjimą turinčių asmenų prie Prezidento institucijos sudaryti patariamąją Valstybės tarybą, kuri rengtų jos raidos strategiją ir kontroliuotų jos įgyvendinimą;
- pereinamajame laikotarpyje (pavyzdžiui, penkeriems metams) suteikti Respublikos Prezidentui didesnes galias, leidžiančias reikalauti efektyvios atskirų ministerijų ir kitų valstybinių

institucijų veiklos;

– Respublikos Prezidentui suteikti teisę pareikalauti ir garantuoti, kad nė vienas Seimo ar Vyriausybės priimamas strateginis dokumentas, t.y. susijęs su Lietuvos įsijungimu į tarptautines struktūras, piliečių saugumu arba jų socialine padėtimi, nebus priimtas be mokslinės

ekspertizės ir plataus aptarimo visuomenėje;

– sudaryti kompetetingą šalies ir užsienio ekspertų komisiją bei atlikti ankstesnio valstybinio turto privatizavimo ir gautų lėšų panaudojimo analizę;

– prie Prezidento institucijos sudaryti Valstybinio (Nukelta į 4 psl.)

"DIRVA" NAUJIEMS SKAITYTOJAMS – UŽ \$15.00!

"Vilties" draugijos valdyba, norėdama išplėsti skaitytojų ratą ir supažindinti su "Dirva" tuos, kurie jos dar neskaito, nutarė naujiems skaitytojams iki metų pabaigos (nuo š.m. liepos 1 d. iki 1999 m. sausio 1 d. siųsti savaitraštį tik už 15 dolerių.

Be abejo, jūs turite pažįstamų, kurie "Dirvos" dar neskaito. Užsakykite jiems šį savaitraštį susipažinimui – už mažiausią kainą. Gal būt "Dirva" jiems patiks ir kitais metais jie patys ją užsisakys. Jei kiekvienas iš Jūsų suras tik po vieną naują prenumeratorių, "Dirvos" skaitytojų skaičius padvigubės. Tai leis šį savaitraštį patobulinti ir dar geriau patenkinti skaitytojų pageidavimus.

Užsakydami "Dirvą", užpildykite šią atkarpą, iškirpkite ją ir atsiųskite kartu su čekiu.

ATKIRPTI

DIRVA
P.O.BOX 19191
CLEVELAND, OH 44119-0191

Siunčiu \$_____ ir prašau siųsti "Dirvą" šiems asmenims:

1. Pavardė ir vardas

Adresas:

2. Pavardė ir vardas

Adresas:

UŽSAKYTOJAS:

Adresas:

Girdėta iš Vilniaus

• **PREZIDENTAS - GARBĖS DAKTARAS.** Birželio 26 d. Kauno technologijos universitete šios aukštosios mokyklos Garbės daktaro regalias įteiktos Prezidentui Valdui Adamkui. Lietuvos vadovui Garbės daktaro vardas suteiktas už nuopelnus tarptautinei aplinkosaugai bei valstybei, taip pat įvertinant jo - vieno žymiausių pasaulio gamtosaugos inžinerijos specialisto bei tarptautinių programų iniciatoriaus ir rėmėjo - veiklą. Gausiai susirinkusiai šalies akademinei bendruomenei bei garbingiems svečiams Prezidentas sakė: "Kiekvieną kartą būdamas po universiteto skliautais jaučiuosi esąs tarp bendraminčių. Priimu šį apdovanojimą, išpareigodamas Lietuvos akademinei bendrijai". Neseniai šio universiteto Garbės daktarų vardai buvo įteikti dviem užsienio lietuviams: Romualdai Kašubai ir Irenai Lange (Langytei).

• **RUSIJA NELEIDO!** Rusijos ambasada Vilniuje neišdavė vizų Lietuvos parlamentarų grupei, ketinusiai vykti į Čėčėniją. Su jos vadovais būtų kalbamasi apie pagrobto lietuvių verslininko Viktoro Grodžio paieškos galimybes.

• **LIETUVA – PASIRENGUSI.** Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, kalbėdamas spaudos konferencijoje Zalburge, kur jis dalyvavo trečiajame Rytų ir Vidurio Europos valstybių ekonominiame pasitarime, pažymėjo, kad Lietuva yra pasirengusi pradėti derybas dėl narystės ES dar šiais metais. Atsakydamas į žurnalistų klausimus apie Lietuvos ir Rusijos santykius, V. Adamkus teigė, jog neseniai lankydamasis Vilniuje Rusijos užsienio reikalų ministras Jevgenij Primakov pareiškė, jog Rusija neprieštarauja Lietuvos narystei ES.

• **"TELEKOMAS" JAU PARDUOTAS.** Privatizavimo konkursą laimėjęs švedų ir suomių konsorciumas "Amber Teleholdings AS" už 60 procentų akcinės bendrovės "Lietuvos telekomas" akcijų valstybei sumokės 510 milijonų JAV dolerių, o dar 221 mln. JAV dolerių investuos į šią bendrovę per artimiausius dvejus metus. Tai pats didžiausias pardavimo sandėris ligšiolinėje Lietuvos privatizavimo istorijoje.

• **"VĖTRA" PLAUKIA Į AMERIKĄ.** Lietuvos karinis laivas "Vėtra" turėtų tapti pirmuoju Lietuvos karinių jūrų pajėgų laivu, perplaukusi Atlanto vandenyną. Birželio 27 d. šis laivas iš Klaipėdos uosto išlydėtas į Jungtines Valstijas, kur liepos pabaigoje rengiamos karinio jūrų laivyno burlaivio "Constitution" 200 metų jubiliejaus iškilmės. Tai yra vienas seniausių JAV karo laivų. Jis atlikdavo flagmano - laivo, kuriame įsikurdavo junginio vadas - funkcijas. Pernai šis laivas buvo atstatytas ir dabar gali plaukioti.

Dėl ilgos ir nelengvos "Vėtros" kelionės per daug nesibaiminama - šis laivas pritaikytas plaukti bet kokiomis oro sąlygomis, jame sukomplektuota gelbėjimosi, navigacinės bei radijo ryšio priemonės.

• **PAPILDYTAS ATMINTINŲ DIENŲ SĄRAŠAS.** Seimas papildė atmintinų dienų sąrašą. Nuo šiol atmintinos dienos bus ir birželio 15-oji - Okupacijos ir genocido diena, rugpjūčio 15-oji - Žolinė (Švenčiausiosios Mergelės Marijos ėmimo į Dangų diena), lapkričio 30-oji - Mažosios Lietuvos prisijungimo prie Didžiosios Lietuvos Akto diena. Iš viso Lietuvos kalendoriuje dabar yra 26 atmintinos dienos.

• **SUKČIAI.** "Lietuvos ryto" žiniomis, iš "Aurabanko", kuris vėliau bankrutavo, 3,5 milijono litų paėmė ir negražino akcinė bendrovė "Biznio centras". Šios bendrovės savininkai - buvęs Lietuvos banko valdybos pirmininkas Vilius Baldišis, buvęs "Aurabanko" valdybos pirmininko valdybos pirmininkas Raimundas Norkus, buvęs Lietuvos banko atsakingas pareigūnas Vincentas Vaivada ir kiti praeityje žinomi žmonės.

Dar vieną pareigūnų aferą atskleidė "Respublika". Vyriausybei leidus bei pritarus Vilniaus miesto merui ir valdybai, buvo sudaryta galimybė už simbolinę kainą (2-8 tūkst. litų) Vilniaus senamiestyje nusipirkti sugriuvusius namus. Paaiškėjo, kad "griuvėnys" - puikios būklės prestižinėse senamiesčio vietose esantys pastatai, o laimingieji, kurie pasinaudojo šia galimybe - Savivaldybės pareigūnai ar jų artimieji. Už valstybės lėšas suremontuotas dviaukštis namas, įkainotas 2204 litais, parduotas už beveik pusę milijono litų. O byla keliauja iš vienos teisėtvarkos institucijos į kitą.

• **KAIMAS.** "Kauno diena" pranešė, kad kaime įsikūrę apie 32 procentai Lietuvos gyventojų. Žemės ūkyje dirba 23 procentai darbingų piliečių: tiesiogiai žemelę arija ir sėja apie 200 tūkstančių ūkininkų, apie 340 tūkstančių 2-3 ha sklypininkų. Apie 70 tūkstančių triūsia poroje tūkstančių bendrovių.

• **PASKUTINĖ KELIONĖ.** Liepos 2 d. Vilniuje, Rasų kapinėse, bus palaidota urna su pernai mirusios žymios istorikės, filosofijos daktarės Vandos Daugirdaitės-Sruogienės palaikais. Taip bus įvykdyta jos paskutinė valia - amžinojo poilsio sugrįžti į Lietuvą, prie savo vyro rašytojo Balio Sruogos, mirusio 1947 metais. (Pagal Eltos pranešimus)

Iš visur – apie viską

Algirdas Pužauskas

JAV Prezidentas Bill Clinton paskyrė ambasadorių Bill Richardson naujuoju energetikos sekretoriumi. Jis pakeis iš pareigų pasitraukusį Federico Pena. B. Richardson gimęs Kalifornijoje, tačiau užaugęs Mexico mieste. Jo tėvas – amerikietis, tačiau motina – meksikietė. Sekretorius B. Richardson yra aukščiausiai Amerikos vyriausybėje iškilęs Lotynų Amerikos kilmės asmuo. Jis pats tai pabrėžė, perimdamas naujasias pareigas. Energetikos departamente jam teks rūpintis ne tik elektros jėgainių saugumą, bet ir JAV branduolinių ginklų arsenalu. Šis departamentas taip pat rūpinasi ir naftos bei dujų šaltiniais, bendradarbiauja su aplinkos apsaugos organizacijomis.

Pasakojama, kad B. Richardson gana gerai tvarkėsi diplomatinėje veikloje – susitikimuose su aiškiais Ameri-

NAUJI PAREIGŪNAI

kos priešininkais. Jam teko kalbėtis su Sudano marksistinių sukilėlių vadais, su Kubos diktatorium Fidel Castro, Irako diktatorium S. Hussein ir Šiaurės Korėjos komunistų partijos vadovais. Sekretorius septynis terminus išbuvo Kongreso nariu. Kai kurie demokratai planuoja siūlyti jį būsimoje prezidento rinkimuose į viceprezidento vietą, tačiau jis pats norėtų pirmiau kandidatuoti į New Mexico gubernatoriaus postą.

JAV ambasadoriumi Jungtinėse Tautose Prezidentas paskyrė darbštą diplomata Richard Holbrooke, pagarsėjusį sėkmingomis derybomis Balkanuose, ypač steigiant Bosnijos respubliką. Jis gimė 1941 balandžio 24 d. Niujorke, žydų – pabėgėlių iš Vokietijos – šeimoje. Jo tėvas – gydytojas.

Jaunasis R. Holbrooke, vos tapęs diplomatu, jau dirbo JAV delegacijoje, kuri Paryžiuje vedė derybas su Šiaurės Vietnamo atstovais. Šiai delegacijai tuomet vadovavo Averell Harriman. Holbrook kelis sykius buvo išėjęs iš valstybės departamento į privatų biznį, tačiau prezidentas

B. Clinton jį vėl kvietėsi grįžti. Vienu metu jis buvo valstybės sekretoriaus padėjėju Airijos ir Ramiojo vandenyno reikalams, vėliau padėjėju Europos ir Kanados reikalams.

Sužinojęs apie paskyrimą ambasadoriumi Jungtinėse Tautose, Holbrook papasakojo, kad jis vaikystėje su tėvu aplankė Jungtinių Tautų būstinę Niujorke. Iš jo jis išgirdo, kad šiame pastate įsikūrusios organizacijos paskirtis – prižiūrėti, kad pasaulyje daugiau nekiltų karų. Būsimasis ambasadorius, kuriam tuomet buvo aštuoneri metai, net apsisiverkęs. Jis esąs įsitikinęs, kad tėvas teisingai kalbėjo apie taikos palaikymą ir todėl šį naują darbą jis priims su džiaugsmu ir nusižeminimu.

Ambasadoriaus artimieji tvirtina, kad jis esąs labai energingas. Jam užtenka keturių valandų per parą miego, jis gali vienu metu kalbėti dviem telefono linijomis ir tuo pačiu metu stebėti televizoriuje, kas vyksta pasaulyje. Ambasadorius dalyvaus kabineto posėdžiuose ir pasitarimuose Valstybės Saugumo Taryboje.

PASAULIO TEISMAS

Jau ketveri metai pasaulio valstybės bando susitarti ir įsteigti pasaulinį teismą, kuris svarstytų karo nusikaltimų bylas, tirtų genocido ir nusikaltimų prieš žmoniškumą atvejus. Birželio 15 d. Romoje prasidėjo baigiamoji sesija, kurioje 156 valstybių delegacijos per penkias savaites bandys suderinti skirtingas nuomones ir įkurti pastovų tarptautinį tribunolą bei nustatyti jo veiklos taisykles.

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Kofi Annan, kalbėdamas šioje sesijoje, nurodė, kad tokio teismo reikia. Milijonai žmonių, nukentėjusių karuose bei juose žuvusių artimieji daug tikisi iš šio suvažiavimo.

Ši konferencija turėtų baigtis per penkias savaites. Joje dalyvauja ir šimtų žmogaus teisių organizacijų atstovai. Deja, gana daug klausimų dar turi būti nagrinėjami. Dar reikia suderinti įvairias pažiūras ir ieškoti kompromisų. Abejojama, ar verta steigti silpną, supančiotą pasaulinį teismą, jei jis bus varžomas ir bejėgis. Viena delegatų grupė pasisako už nepriklausomą, stiprų teismą, kuris galėtų be jokios

priežiūros ar "leidimų" veikti, bausdamas kaltuosius bet kur pasaulyje. Šiai grupei priklauso Kanada, Britanija, dauguma Europos šalių, Afrikos ir Azijos valstybių atstovai – maždaug iš 50 šalių. Antrajai konferencijos dalyvių grupei vadovauja JAV ir Prancūzija, kurias tvirtai palaiko Kinija ir Rusija. Jų delegatai taip pat kalba apie nepriklausomą ir stiprų teismą, tačiau apriboja jo galią, ypač prokurorų įgaliojimus, daug dėmesio skiria teisiamųjų suverenumui. Toks teismas turėtų gauti Saugumo Tarybos leidimą ar sutikimą kelti bylą. Prancūzija siūlo, kad kiekvienam tardymui būtų suteikiamas Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos sutikimas. Oponentai sako, kad toks teismas būtų suvaržytas dėl tarybos pastoviųjų narių veto teisės. Singapuras, Kanada ir Britanija pagaliau sutiko su tokia struktūra ir su Saugumo Tarybos teise sustabdyti teismo pradėtą bylą.

Trečioji grupelė, kuriai priklauso Indijos, Meksikos, Egipto ir kai kurių kitų šalių atstovai, pasisako tik už labai silpną, jokių galių neturintį teismą, kuris būtų ir nelabai

reikalingas, nes jie siūlo palikti teisę didžiuosius nusikaltėlius teisti jų kilmės valstybėse.

Daug ginčų sukėlė pilietinių karų klausimas. Pripažinta, kad šalia garsiųjų žmogžudžių Pol Pot ar Irako diktatoriaus Saddam Hussein, daug genocido veiksmų buvo Afrikoje – karuose tarp hutų ir tutsių genčių.

Ar tik karo laimėtojai turi teisę kelti bylas ir bausti karo nusikaltėlius, kaip tai buvo Nurenbergo teisme prieš 53 metus? O kas teis ir baus Sovietų Sąjungos pavergtų tautų genocido vykdytojus?

KELIAIS SAKINIAIS

• Naujasis Nigerijos karinis valdytojas, generolas Abubakar paskelbė, kad spalio 1 d. jis perduos valstybės valdymą demokratiškai išrinktiems politikams. Jis laikomas "tikru kareiviu". Jau anksčiau jis galėjo užimti jam siūlomą vietą vyriausybėje, tačiau nesutiko. Dabar jis žada sudaryti laikiną vyriausybę, kuri valdys valstybę tik iki rinkimų. Iš kalėjimų jau paleisti 9 politiniai veikėjai.

(Nukelta į 3 psl.)

Redaktoriaus skiltis

DU PASAULIAI

Birželio 19 d. vakare Baltųjų Rūmų sodelyje vyko tradicinis renginys - Senovinė mugė. Į ją buvo pakviestas gausus būrys spaudos atstovų. Didžiulėje palapinėje stovėjo išrikiuoti stalai, prie kurių nuolat keitėsi norintys užkasti ar tiesiog pasišnekučiuoti. Visur skambėjo muzika, švietė ledų ir kitų saldumynų kioskeliai, maloniai kviesdami prieiti. Sukosi apžvalgos ratai. Puošnus keltavas, susodinęs didoką būrį smalsuolių, kėlė juos į svajinančių aukštį ir trumpai stabtelėjęs, gana staigokai leido žemyn. Vėl kėlė ir vėl leido (kaip ir gyvenime). Saulelės spinduliams užgėsus, visur įsiziėbė nesuskaičiuojama daugybė iliuminacinių lempučių. Ant karuselės "arklių" ir "liūtų", kurie ne tik sukosi, bet ir šuoliavo, net šiek tiek pakratydami, sėdėjo ir vaikai, ir gana pagarbaus amžiaus sulaukusieji. O po linksmybių pripildytą sodelį kartkartėmis išeidavo pasivaikščioti ir pats Baltųjų Rūmų šeimininkas. Prie jo nuolat būriavosi šio pokylio dalyviai. Prezidentas, apsivilkęs anaip tol ne paradiniais drabužiais, kažin ar spėjo išgirsti bent kokį ketvirtadalį jam prisistatančių. Jis tik šypsodamasis glaudė prie savęs vis naujus būrelius norinčių greta jo nusifotografuoti ir spaudė rankas. Uniformuoti vyrukai neatsisakydavo minutėlei tapti fotografais. Tos kelios valandos, pilnos nuoširdaus bendravimo, vykusio net tarp visai iki tol nepažįstamų, pralėkė nepastebimai. Atėjus laikui skirstytis, niekas nepuolė galvotrūkčiais prie vartų, bijodamas, kad nebūtų nubaustas. Kas poromis, kas didesniais būreliais, o kas ir pavieniui, su giedria nuotaika, ramiai suko į sutemų gaubiamas Vašingtono gatves, sėdosi į čia pat pastatytus automobilius. Tas pokylis ne vienam jo dalyviui tapo gražia artėjančios JAV Nepriklausomybės šventės įžanga.

Kiekviena šalis turi sa-

vo rūpesčių. Yra visko: politikų nesutarimų, ūkinių bėdų, nusikalstamumo, socialinio planavimo klaidų. Yra labai skirtingų papročių, kurių kartais ir nebūtina atsisakyti. Tačiau iš amerikiečių tikrai reikia pasimokyti mokėjimo džiaugtis ir protingai naudotis demokratija, sugebėjimo bendrauti, jaustis laisvu dvasioje. Kur bebūtum - pokylyje ar poilsiui skirtame gražios gamtos prieglobstyje, menininkų pasirodyme ar mokslininkų susirinkime - gali jaustis savarankiškas, ramiai išsakyti savo nuomonę, nebijodamas, kad būsi išjuoktas ar net suniekintas. Gaila, bet lietuviškuose susibūrimuose (net čia, Amerikoje) per daug dažnokai yra kitaip: "Aš - viršininkas, o tu - kvailys" arba "Nesutinki su manimi - esi mano priešininkas."

Šiomis dienomis ir Lietuvoje vyksta daugybė linksmų renginių. Kas varžosi stadiono takelyje, kas stebi pažįstamų pasirodymus, kas klausosi lietuviškos dainos arba jungiasi į svaigaus šokio ritmą. Žinoma, niekur nepabėgsi nuo rūpesčių, kurių neįmanoma įveikti per vieną dieną ar net per keletą metų. Kaip norisi tikėti, kad bus sutramdyti vagys ir sukčiai, kad bus sukurtos darbo vietos kiekvienam, stiprės mokslo įstaigos, švaresni taps net laikraščiai. Bus suvokta: nesąžiningumu, barnių kurstyimu, tariamo pranašumo rodyimu nieko pasiekti negalima.

Dar būnant Baltųjų Rūmų sodelyje, kažkaip užklydo mintis: "Ar kada nors galės įvykti panašus poilsio vakaras toje šalyje, kuri iki šiol tebelaiko ištiesusi plėšrią leteną virš Lietuvos, Latvijos, Estijos? Ar patys rusų žmonės galėtų taip laisvai susirinkti ir pasilinksminėti Kremliuje?" Gal po tokio gražaus pobūvio ir į kitas pasaulio šalis kitaip žiūrėtų tiek jų valstybės vadovai, tiek "liaudis".

Iki šiol negalėjo. Kremliuje tebeviešpatauja akmeninės širdys, melas ir agresija.

Juozas Žygas

Gera padaryta, kad Lietuvoje, pertvarkant tautinių švenčių ir minėtų dienų sąrašą, ir Mindaugui vieta surasta. Juk net savieji istorikai Nepriklausomoje Lietuvoje dar labai nedrąsiai išdrįsdavo pasipriešinti Dugošo pateiktiems istorijos iškraipymams, sakydami, kad taip visur yra parašyta. Gediminas, Kęstutis, Algirdas ir ypač Vytautas buvo Mindaugą beveik į užmarštį nustumę. Kaune - laikinojoje sostinėje - Mindaugo garbei berods net gatvė nebuvo pavadinta.

Ir Vilniaus senamiestyje jam reikėtų surasti vietą. Jeigu jau ne Jogailos, tai nors Didžioji gatvė galėtų būti jo vardu pavadinta. O priešais Rotušę derėtų didingą jo paminklą pastatyti. Nes nepaisant įvairių legendų, katedros požemių kasinėjimai rodo, kad pirmoji katedra turbūt buvo Mindaugo statyta.

Mindaugo reikšmę valstybės suvienijime ir ryšių su Vakarų Europa pradėjime kažkaip esame užmiršę. Buvome linkę minėti bandymą vainikuotis, o ne patį vainikavimąsi. O juk galima teigti, kad Mindaugą reikėtų laikyti

LIEPOS 6-OJI - LIETUVOS ISTORIJOJE

pačia ryškiausia asmenybe mūsų istorijoje. Visa nelaimė buvo tame, kad jo aplinka - sričių kunigaikščiai ir bajorai - besikeičiančių laikų nesuapratė.

Rygoje buvo kalavijuočių ordinas, o prūsiose jau baigė išsigalėti kryžiuočių ordinas. Jų abiejų tikslai buvo vienodi: užgrobti žemes vokiškai ekspansijai. O tai jie darė, prisidengę kryžiaus ženklų - krikščionybės skleidimu. Bet sričių kunigaikščiai dar negalėjo apsibrasti su mintimi, kad jie turės paklusti vyresniojo kunigaikščio valiai. Todėl jie net suokalbį prieš Mindaugą rengė. Mindaugas tada vos išsigelbėjo, užsidares Vorutoje.

Daug metų buvo beprasmiškai sugaišta, beieškant tos paslaptingos Vorutos. Buvo ieškoma vietovės, kurios pavadinimas panašiai skambėtų. Etnografinėje Lietuvoje neradus, buvo pradėta į gudų žemes dairytis. Rimtesni istorikai nurodė, kad Mindaugo tėvonija buvo Aukštaitija - ten, kur dabar yra Anykščių ir Ukmergės apylinkės. Ir dar jie nurodė, kad "voruta" - tai buvo bendrinis žodis, reiškiantis sutvirtintą vietovę. Tokiu būdu ta pilis galėjo būti kur nors tarp Ukmergės ir Anykščių. O daug kas dairosi į Kernavę, kuri turėtų būti vaidino svarbų vaidmenį Lietuvos suvienijime.

Toje Vorutoje Mindaugui laimingai išsigelbėjus, dar

negalima teigti, kad audros debesys išsisklaidė. Mindaugo giminaičiai, kurie jautėsi jo nuskriausti, pradėjo organizuoti sąjungą prieš jį. Mindaugo brolėnai - Tautvilas su Erdvilu ir jų dėdė - žemaičių kunigaikštis Vyktintas buvo išsiųsti į rusų sritis. Netrukus jie buvo iš ten pašalinti. Taip besielgdamas, Mindaugas net giminaičius prieš save nustatė. Bet tais laikais taip elgėsi visi, kurie valdžią centralizavo. Mindaugas žinojo, kad sąmokslą prieš jį ir Rygos vyskupas su ordinu rengė. Jis siūlė ordinui, pakrikštijus Tautvilą, jį pastatyti Mindaugo vietoje.

Mindaugas suprato, kad norint iš tos padėties išeiti, lengviausias kelias buvo jam pačiam priimti krikščionybę. Mindaugas pasiūlė ordinui taiką. Livonijos magistras jam davė krikšto sąlygą. Todėl Mindaugui sutikus, ordino magistras nuoširdžiai jam padėjo. Jis 1250 m. pabaigoje su būriu palydovų atvyko į Lietuvą. Netrukus po to, tą pačių metų pabaigoje arba 1251 m. pradžioje Mindaugas su visais artimaisiais ir daugeliu kilmingųjų buvo pakrikštytas.

Šiuo krikštu Mindaugas sumaišė savo priešų planus. Be to, Lietuva buvo įtraukta į krikščioniškų tautų tarpą. Tais laikais į liaudį niekas daug dėmesio nekreipė. Valdovas ir jo dvaras ir buvo valstybė.

Iš visur - apie viską

• Birželio 11 d. Japonijos valiuta labai nusmuko: biržose už dolerį buvo galima nusipirkti 142 jenas. Toks nuvertinimas palietė ir kitas Rytų Azijos šalis: Pietų Korėją bei Taivanį. JAV vyriausybė tuoj paskubėjo paremti japonų pinigą, tarptautinėse valiutos biržose nupirkdama jų už du milijardus dolerių.

• Jugoslavijos prezidentas Slobodan Milošević Rusijos prezidentui Boris Jelcinui pažadėjo sustabdyti baudžiamųjų brigadų žygius albanų apgyventoje Kosovo provincijoje. Jis pažadėjo pagalvoti ir apie autonomines albanų teises, tačiau atsisakė derėtis su Kosovo Išsivadavimo armijos vadais. NATO valstybės sutraukė prie Albanijos ir Makedonijos stiprias aviacijos pajėgas.

• JAV vyriausybė pradėjo ekonomines sankcijas prieš Indiją ir Pakistaną. Nutraukta ekonominė parama, ginklų

(Atkelta iš 2 psl.)

tiekimas ir paskolos. Sankcijos nereiškia prekybos apribojimų arba privačių bankų paskolų bei investicijų suvaržymo. Valstybės departamentas pareiškė, kad nenorima bausti tų valstybių gyventojų dėl jų vyriausybės padarytų klaidų. Šiuo atveju - dėl branduolinių ginklų sprogdinimo.

• Rusijos prezidentas B. Jelcinas prieš tris mėnesius pašalino iš darbo vicepremierą, ekonomistą Anatolij Čiubais. Dabar jis vėl pakviestas užimti turėtas pareigas, derėtis su užsienio bankais ir biznio bendrovėmis.

• Argentina perdavė Kroatijai Dinko Sakič, kuris, kaip teigia jo kaltintojai, buvęs žydų, čigonų ir serbų koncentracijos stovyklos viršininku II Pasaulinio karo metu. Po karo jis apsigyveno Argentinoje. Dabar Kroatija žada jį teisti už karo meto

nusikaltimus.

• Turtingas Pietų Korėjos biznierių, "Hyundai" korporacijos steigėjas, kuriam dabar 82 metai, kilęs iš mažo Šiaurės Korėjos kaimo, gavęs abiejų šalių leidimą, sugrįžo su 50 sunkvežimių karavanu. Sunkvežimiuose buvo 250 karvių ir 250 jaučių. Tai turto dovaną savo gimtinei.

• Turkijos valdžia prapazino, kad Irakas, nepaisydamas tarptautinių sankcijų, išveža nemažus kiekius savo naftos į užsienį: į Jordaniją, Persų įlankos valstybes ir Turkiją.

• Jeruzalės miesto taryba įteikė Izraelio vyriausybei planą, kaip išlaikyti Jeruzalės miestą 70% žydų gyventojų daugumą. Numatoma pastatyti jiems 142,000 būtų priemiesčiuose, teikti žydams įvairias privilegijas, kad jie nepalikto miesto.

BŪTINI NAUJI, RIMTI ŽINGSNIAI

turto (išdo) raidos ir kontrolės nuo 1990 metų tarnybą;

– prie Švietimo ir mokslo ministerijos įsteigti tautinės savimonės ir etninės kultūros gynimo bei puoselėjimo inspekcija.

Daug ir teisingai pergyvenama dėl nuvertintų žmonių santaupų, prarastų indėlių. Bet turėtume suprasti, kad dešimteriopai kiekvienas iš mūsų, netgi ir būsimosios

(Atkelta iš 1 psl.)

kartos prarado valstybinio turto privatizavimo metu. To turto, kuris nesugrąžinamai dinga ir dingsta, kaip kokio amžinai nepasotinamo vilko gerklėje. Kol nebus atsakyta, kur dinga ir kas konkrečiai pasinaudojo Lietuvos valstybiniu turtu, kiek, kur ir kaip buvo panaudotos gautos lėšos, tol bet koks tolimesnis

privatizavimas, svarbesnių objektų pardavimas užsieniečiams bus sutinkamas ir palaidimas vienu šūkiu: "Vagys, vagys, vagys!"

Gali kilti klausimas – ar ne per daug sureikšminama Prezidento institucija? Matyt, kad ne, nes kol dabartiniai ambicingi Seimo lyderiai, lyg kokioje virtuvėje rūpinsis tik savo puodu, žmonių pasitikėjimo ten dar ilgai nebus.

LIETUVOS VAIKAI

(Tęsinys. Pradžia - 23 nr.)

Viena rašytojo duktė dabar Lietuvoje yra visiems žinoma profesorė – onkologė.

Barnaule apgyvendino senoje, apleistoje cerkvėje. Miegojome sugulę ant cementinių grindų. Valgėme duonos džiovėsius, užsigerdami vandeniu.

Po kelių dienų vėl visus sugrūdė į prekinis vagonus ir lydimus kareivių, apsiginklavusių šautuvais, išlaipino Černachove. Ten visus susodino į baržą. Labai sraunia Angoros upe nuplaukėme iki Zagarsko. Kelionėje maisto niekas nedavė. Laimė, kad dar Kamniuje buvome prisdžiovinę nemažai duonos, tad ja ir maitinomės. Zagarske keliolika parų gyvenome lauke, ant upės kranto. Klimatas ten žemyninis: dienos būdavo labai karštos o naktys – šalotos. Bendravome vieni su kitais, o iš radijo taškų šiek tiek žinojome apie įvykius fronte. Tikėjomės, kad mūsų likimu pasirūpins tėvynainiai, gyvenantys už jūrų marių. Net manėme, kad dabar mus veža pas juos į Ameriką. Visų nuotaika buvo pakili.

Vieną dieną atvažiavo sunkvežimiai. Mums įsakė į juos sukrauti mantą. Susodino ant siaurų suolelių ir vėl vežė. Kelias ėjo per taigą – didžiulius nepraeinamus miškus. Dienos buvo saulėtos, gamta – ypatingai graži. Di-

**Elena-Aldona
Endziulaitytė-Pivoriūnienė**

džiuliai medžiai, gražiai žydinčios įvairiaspalvės laukinės gėlės. Pakelyje mus išlaipino ir liepė palaukti. Mašinos kur tai nuvažiavo. Kai jos vėl sugrįžo, pamatėme, kad nebėra dviejų mūsų šeimos lagaminų su rūbais. Mama labai pergyveno, nes beveik visi mūsų rūbai buvo pavogti. Bet mes ją ramino, kad kaip nors išsiversime: juk netrukus būsime Amerikoje.

Vėlai vakare mus atvežė į Ust-Kutą. Visi išalkę, ištroškę. Žmonės, susiradę akmenų ir plytų, pasidarė mažus ugniakurus ir šildėsi ar virėsi šioki tokį viršulį. Čarneckų šeima (Čarneckis buvo Lietuvos konsulas Italijoje) buvo ypač apgailėtinoje padėtyje. Jie neturėjo nei rūbų, nei maisto. Vaikai kažkur pasigavo vištą, ją papjovė ir išsivirė sau, broliukams ir sesutėms sriubos. Čarneckienė, būdama labai pamaldi, prie tos sriubos net neprisilietė, tik meldė Dievą, kad jis atleistų vaikams šią didelę nuodėmę.

Kitą dieną tas pats mus vežęs sunkvežimis vėl atvežė grupę tremtinių. Jiems taip pat buvo pavogti lagaminai. Mes buvome belaisviai, visai pasimetę ir nežinojome nei kur kreiptis, nei kam pasiskųsti, tad daiktų ir nebeatgavome.

Po kelių dienų dviem

garlaiviais iš Ust-Kuto išplaukėme Lenos upe į Jakutską. Lena – keliolikos kilometrų pločio upė. Krantai aukšti, uolėti, žalsvai pilkšvos spalvos. Kur-ne-kur matėsi maumedžių miškeliai. Kraštas – mažai apgyventas. Tik praplaukus kokius 200-300 km, pamatėme gyvenvietes. Nameliai – nedideli, suręsti iš apvalių rąstų, sukrypę, seni, daugiau panašūs į lūšnas, negu į gyvenamąsias patalpas.

Kelionėje gaudavome duonos, košės arba kokio nors skystalo, vadinamo sriuba. NKVD darbuotojai pareikalavo atiduoti lietuviškus pasus. Atidavėme, tačiau dabar labai gailiuosiu. Bet tada mes neturėjome jokio supratimo apie didžiulę betvarę šioje didžioje šalyje. Pasus buvo galima ramiai pasilikti, kadangi niekas nežinojo, kas juos su savimi vežėsi.

Mūsų amžiaus jaunimo buvo daug. Susirinkę ant laivo denio traukdavome liūdnas lietuviškas dainas. Vėlyvais vakarais suvirtę visi į krūvą, tiesiog sumigdavome ant pliko denio. Vyresnieji daugiausia sėdėdavo laivo apačioje – triumuose.

Atvykome į Jakutską. Tarp tremtinių buvo nemažai gydytojų, dauguma žydų. Jie kreipėsi į Jakutijos Sveikatos ministeriją ir buvo palikti ten dirbti.

PASAULIS IR LIETUVA

* **GUDIJOS POZICIJA.** Išėitis iš susidariusios padėties dėl diplomatinų misijų Minske gali būti rasta tik per derybas, pareiškė Gudijos (Baltarusijos) užsienio reikalų ministras Ivan Antonovič. Jis pažymėjo, jog "kol kas nėra su kuo kalbėti: ambasadoriai išvažiavo. Kai sugrįš, tada ir vesime derybas." Nuo pirmadienio Baltarusijos teritoriją paliko penkių Europos Sąjungos valstybių – Didžiosios Britanijos, Vokietijos, Graikijos, Italijos, Prancūzijos ir JAV bei Turkijos, Lietuvos ir Japonijos ambasadoriai. (INTERFAX-ZAPAD)

* **PATAISŲ IVERTINIMAS.** Europos Sąjunga pasveikino Latvijos Seimo priimtas pilietybės įstatymo pataisas, kurios išplečia Latvijos pilietybės įsigijimo galimybes ne latvių kilmės gyventojams ir atitinka ESBO rekomendacijas Latvijai tuo klausimu. Lietuva prisijungė prie Europos Sąjungos pareiškimo. JAV prezidentas Bill Clinton nusiuntė Latvijos prezidentui Guncui Ulmaniui laišką, kuriame pritarė Latvijos parlamento priimtoms pilietybės įstatymo pataisoms. Priimtas sprendimas padės Latvijai įsijungti į Europos ir euroatlantines organizacijas. JAV paskyrė pusę milijono dolerių pataisų įgyvendinimui. (BNS)

* **NESKAITĖ, BET NEPATENKINTI.** Rusijos Užsienio reikalų ministerija jau spėjo pareikšti, kad Latvijos Seimo priimtos pilietybės įstatymo pataisos iš esmės mažai ką pakeitė. Danijoje besilankantis Rusijos užsienio reikalų ministras Jevgenij Primakov korespondentui nurodė, kad jis dar nesusipažino su įstatymo pataisomis, tačiau taip pat pavadino jas tik "kosmetinėmis". (ITAR-TASS)

* **IMPERIJOS SPAUDIMAS TĖSIASI.** Latvijos Užsienio reikalų ministras Valdis Birkavas Rygoje surengtoje spaudos konferencijoje, kurioje buvo kalbama apie Baltijos jūros valstybių tarybos UR ministrų posėdį, pareiškė, kad Rusijos UR ministras Jevgenij Primakov tame posėdyje viena-reikšmiškai pranešė, jog Rusija svarsto palankaus prekybos su Latvija režimo panaikinimą, nenurodydamas jokių konkrečių tokio svarstymo priežasčių. (INTERFAX/BNS)

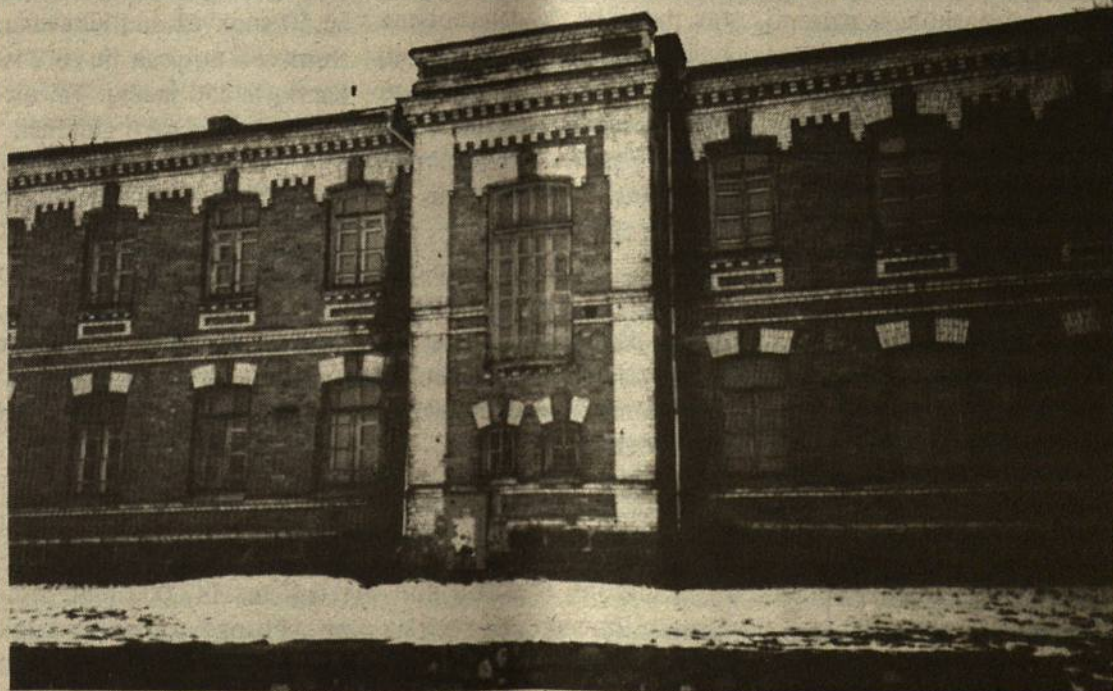
* **ITAMPOS ŽIDINYS – KARALIAUČIAUS KRAŠTAS.** Kaliningradas, atitraukus iš buvusių sovietinių kolonijų karinius dalinius, tapo svarbiausia Rusijos karine baze Vakaruose. Gražiai skambančios "Ketvirtosios Baltijos respublikos" bei "Baltijos jūros Honkongo" vizijos erzino Rusiją. Tuo metu Kaliningradas virto kontrabandininkų Eldoradu, tapusiu krislu akyse visoms Baltijos jūros kaimynėms, rašo Vokietijos dienraštis "Frankfurter Allgemeine" (Nr. 143). Baltijos jūros tarybai nuo liepos 1-osios pirmininkaus Lietuva. Būtent Lietuva ir Lenkija, kaip betarpiškos Kaliningrado kaimynės yra ypač suinteresuotos permainingomis šiame regione. Lietuva jau paskelbė, kad pirmininkavimo laikotarpiu parama Kaliningradui bus vienas iš svarbiausių klausimų. (ELTA)

* **KAS VALDO RUSIJĄ?** Rusijos mafija, kuriai priklauso ir kai kurie parlamento deputatai, kontroliuoja 40-60 procentų šalies įmonių ir bankų. Tai pranešė naujienų agentūra EFE, remdamasi Budapešte įvykusios konferencijos organizuoto nusikalstamumo klausimais išvadamis. Rusijos mafija turi savo "dalį" tokiuose dideliuose kuro ir energetikos pramonės koncernuose kaip "Rosneft", "Lukoil" ir "Gazprom", pareiškė sociologas Jakov Gilinskij, Rusijos Mokslo akademijos narys, gerai pažįstantis nusikalstamą pasaulį. (PAP-ELTA)

* **ITALIJOS PRITARIMAS.** Italijos žemesnieji parlamento rūmai po sudėtingų debatų pritarė NATO plėtimui. Už Lenkijos, Vengrijos ir Čekijos priėmimą į NATO balsavo 310, prieš – 79, o susilaikė 195 deputatai. Kraštutiniai komunistai iš "Refoundation" ir separatistinė Šiaurės lyga balsavo prieš. Laisvės aljansas, kuriam vadovauja Silvio Berlusconi, balsuojant susilaikė. Italija buvo patekusi į keblią padėtį, nes dėl jos kaltės kilo grėsmė visai NATO plėtrai. (REUTERS)

* **MASKVA ŠNIPINĖJA.** Maskvos diplomatas šnipas, dirbęs vienoje iš Jungtinių Tautų organizacijos atstovybių Ženevoje, kurį Šveicarijos valdžia išgrūdė iš savo šalies, palaikė ryšius su Slovakijos diplomatu, saugumo reikalų specialistu, ir gaudavo iš jo žinias apie NATO plėtrą. (INTERFAX)

* **APLINKOSAUGA.** Danijos Orhaus mieste vykusia-me 52 šalių aplinkosaugos ministrų susitikime 35 šalys pasirašė teisiškai įpareigojančią Orhaus Konvenciją, kuri suteikia visuomenei daugiau teisių aplinkosaugos srityje ir numato griežtesnę pareigūnų ir pramonininkų, laužančių "žaliuosius" įstatymus, atsakomybę. Konvencija taip pat įpareigoja vyriausybes labiau informuoti visuomenę aplinkosaugos klausimais. Dokumentą pasirašė visos ES valstybės, išskyrus Vokietiją, Baltijos šalys, Kipras, Islandija bei 16 Rytų Europos šalių. Be Vokietijos, nepasirašė JAV, Izraelis, Turkija ir dauguma buvusių sovietinių Vidurinės Azijos respublikų. ES pasirašė konvenciją, tačiau dar nenusprendė, kaip ji bus taikoma organizacijos vykdomajai valdžiai Briuselyje. (REUTERS)

Naujosios Vilnios geležinkelio stotis, iš kurios prasidėjo klaiki Lietuvos tremtinių kelionė.

D. Puškorienės nuotr.

AŽUOLAI IŠ VYSKUPO VALANČIAUS SUBRANDINTŲ GILIŲ

Išspausdinus "Dirvoje" pasakojimus apie senoj Vilniaus universiteto profesorį Leoną Jovaišą, netrukus paašikėjo, kad Amerikoje gyvena keletas buvusių jo bendraklasių. Vieni iš jų yra klyvlendiečiai Estera ir Stasys Alšėnai. Šiandien spausdiname E. Alšėnienės prisiminimus, pateiktus laiško prof. L. Jovaišai forma.

* * *

Leonai, perskaičiau "Dirvoje" gražius atsiliepimus apie Tave, kuriuos parašė tavo buvę ir dabartiniai mokiniai. Tai tituluoti žmonės, kuriems Tu padėjai, kuriuos vedei į mokslo viršūnes. Tikiu, kad jų yra daug.

Gal ir ne veltui mūsų gimnazistiškose kepurėse spindėjo trys auksinės "V": Vyskupo Valančiaus vardo gimnazija. Valančius – žemaitis, kaip ir mes, Telšių – Žemaitijos sostinės – gimnazistai. Tos trys "V" priminė didįjį Žemaitijos ir visos Lietuvos švietėją. Jis buvo devynioliktojo amžiaus Lietuvos didysis ažuolas. Jei ne jo nenuilstamas rūpinimasis švietimu ir gimtojo žodžio iškėlimas, kas būtų suvokęs savosios kalbos svarbą? Tos kalbos, kuri buvo paminta ano meto ponų ir pavergėjų. Jei ne jis, kas būtų spausdinęs ir kas būtų nešęs iš Prūsų lietuvišką žodį ir kas būtų jį skaitęs? Valančius išmokė atsiversti ir skaityti "Aušrą", "Varpą", "Apžvalgą"... Jo subrandintos gilės dygo dykynėje ir nedrąsiai kėlė gležnus lapelius savoje, bet tada dar svetimųjų valdomoje žemėje. Po kiekvienos stipresnės audros, kazokų kardų žaibams švysčiojant ar tai Kęstaičiuose, ar Kražiuose, tos ažuolų gilės, audringų vėjų nešamos, plito vis plačiau ir plačiau. Iš kaimų, miestelių, miestų sklido ryžtas: čia mūsų žemė, čia mūsų lietuviškas Dievas, čia mūsų lietuviška kalba. Elementorius, maldaknygė, laikraštis, knyga...

Dešimtmečiai keitė Lietuvos veidą: iš Atgimimo pavasario vėl į šalčio sukaustytą okupaciją. Vėl iškilo at-

žalos iš vyskupo Valančiaus pabertų gilių. Dalis daigelių nuvyto nuo deginančios "Rytų saulės", dalį vėjas išnešiojo po svetimas šalis, dalis sušalo Sibiro ledynuose. Dalies skausmą ir nepakeliamų kančių aimaną sugėrė sužvėrėjusių "vaduotojų" kalėjimai. Dalį gražiai sužaliavusių okupantai sudraskė ir išdrabstė gatvėse. Dalį jų sumetė į atmatų duobes arba paliko miškuose apraudoti skarotoms eglėms. Dalis, nors ir plikoma beprotiškos "saulės" liepsnos, iš pradžių vos ne mirdėjo, bet ryžto ir krikščioniškos meilės gaivinama išaugo į stiprius ažuolus.

Prie Masčio mūsų jaunystė dainavo, šoko, sportavo, meldėsi. Palenktos galvos valandomis neatsitiesė nuo sąsiuvinų ir knygų. Atsimeni: iš ryto be penkiolikos aštuntą Adomo skambutis šaukė visus į salę. Mūsų priekyje stovėjo kapelionas Petras Patlaba, šalia jo – Vytautas Mačernis. Prie kasdieninės, mamų išmokytos maldos jaunas širdis virpindavo Vytauto posmai. Vieni klegėdami, kiti rimtai filosofuodami grįždavome į klases. Ir taip šešias savaitės dienas.

Paskirtomis dienomis po pamokų repetavo muziko A. Andriulio vedamas choras ar Jurgio Gaižausko berniukų oktetas, ar mokytojos Alinos Kupstaitės tautinių šokių grupė. Kažkodėl grupėje šokome tik mergaitės, nors netruko geromis kojomis berniukų, kaip Hermenegildas Žvirždinas, Vytautas Grybauskas, Marius Paškovičius ir kiti – mūsų krepšinio žvaigždės.

Žiemomis su pačiūžomis braižydavom Masčio ežero ledinę kaukę. Kailinukai atsegti, atlapoti nešė pavėjui, kaip burės. Ir skambėjo ežeras nuo šaukiamų vardų. Paprašyti kalėjimo kapeliono Vincento Vėlavičiaus, lankėme kalinius, jiems dainavome, skaitėme.

Vyko skautų sueigos ir ateitininkų susirinkimai. Prisimenu, priklausėi gimnazijos ateitininkų kuopai. Išleisdome "Žaliuosius želmenis". Po eilėraščių pasirašėi "Irenėjus"... Mus, ateitininkus, lankė ir negailėjo išmintingų patarimų profesorius Pranas Dovydaitis, profesorius J. Eretas ir kiti, o taip pat vėliau į gerus ir garsius žmones išėję studentai.

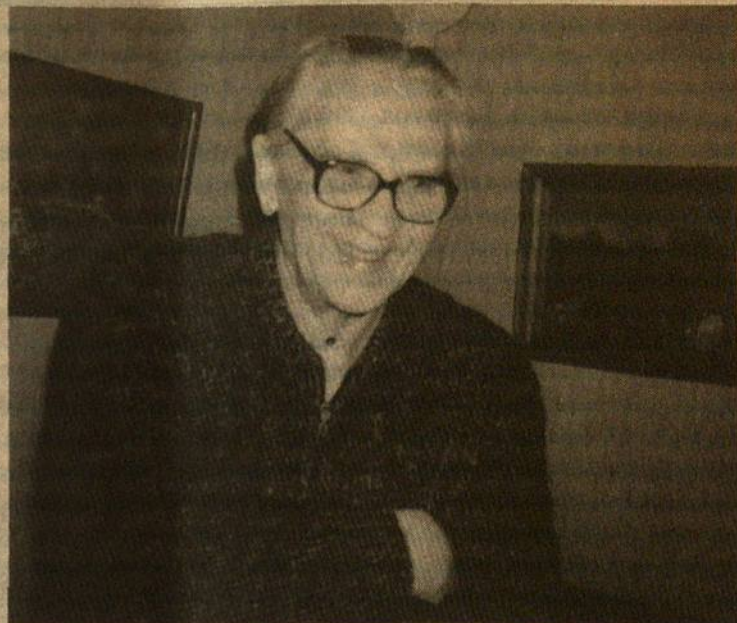
O tos neužmirštos ateitininkų vasaros stovyklos prie Rietavo, Palangoje, Stasio Baro (Baranausko) tėviškėje – Kiškėnų dvare, kuriam Stasys švelnia daina drebino jaunas širdis! "Gamtos

draugo" kelionė Nemunu iš Kauno į Klaipėdą! (Iš tos kelionės turiu Tavo nuotraukėlę.) Klaipėdoje žygiuojant, dainas vedė Stasiūnas. Jo gražus balsas privertė net kaimynus vokiečius atverti langus ir pasiklausyti.

Iš tokių jaunuolių būrio išaugo ažuolai, uosiai, berželiai svyrūnėliai, drebulėlės ir giliame skausme ošiančios eglės...

Iki, Leonai...

Estera

Prof. Leonas Jovaiša 1998 m.

J. Jasaičio nuotr.

Prof. Leono Jovaišos šeima 1972 m.: trys sūnūs, marti (kairėje) ir tėvai.

Septintosios klasės gimnazistai su auklėtojais – p. Beniuševičiute ir p. Mockumi. Antroje eilėje, pirmas iš dešinės – L. Jovaiša. (Iš Alšėnų archyvo)

Telšių gimnazistai, vaidinę spektaklyje "Piktosios dvasios". 1940 m. balandžio 3 d. Antroje eilėje, antras iš kairės – L. Jovaiša, ketvirta (kiek žemiau, su skarele, šalia sėdinčio vyriškio) – Estera, trečias iš dešinės pirmoje eilėje – Stasys Alšėnas.

Ch. Leibovičiaus nuotr. (iš Alšėnų archyvo)

FOR SALE

Well kept 2 bedroom bungalow, water free basement. Neatly landscaped yard, 2.5 car garage, aluminum siding. Convenient location. Drapes, appliances included. Great as a starter home or retirement home. Call Mary: 486-7886.

Lietuvos ambasados pranešimas PASITARIMAI FILADELFIJOJE

Gegužės 21 d. Lietuvos ambasadorius Vašingtone Stasys Sakalauskas, ambasados pirmoji sekretorė Rita Kazragienė ir pirmasis sekretorius Rolandas Kriščiūnas lankėsi Filadelfijoje. Trumpo vizito metu diplomatai susitiko su Filadelfijos miesto meru Edward Rendell, kuris už nuopelnus miestui ir įtaką federalinėse institucijose dažnai vadinamas "JAV meru Nr. 1". Lietuvos diplomatai padėjo merui už ilgametį palankumą vietos lietuviams ir Lietuvai. Su meru buvo aptarti Lietuvos Ministro Pirmininko vizito į JAV ir Lietuvos siektieji NATO nare klausimai. Aptartos galimybės skatinti šio JAV regiono kompanijų investicinius interesus Lietuvoje, ekonominio bendradarbiavimo tarp Filadelfijos regiono ir Lietuvos klausimais. Įvyko įdomus ir naudingas susitikimas su miesto vicemeru ekonomikos klausimams Herb Vederman. Filadelfijos meras Edward Rendell buvo pakviestas ap-

silankyti Lietuvoje.

Lankantis Filadelfijos Tarptautinių lankytojų taryboje (International Visitors Council) Lietuvos ambasados Vašingtone atstovai susipažino su IVC tikslais, papasakojo apie Lietuvos ekonominę ir socialinę politiką, aptarė bendradarbiavimo galimybes.

Susitikus su Didžiosios Filadelfijos Prekybos rūmų atstovais, jie buvo supažindinti su Lietuvos ekonomikos būkle bei vystymosi tendencijomis, Lietuvos Vyriausybės vykdomomis reformomis. Su rūmų atstovais aptarti galimi Filadelfijos kompanijų interesai Lietuvoje. Rūmai jungia apie 6000 įmonių ir yra didžiausi šiame regione. Todėl buvo pasiūlyta apsvarstyti galimybę surengti Filadelfijos regiono įmonių prekybos misiją į Lietuvą.

Lietuvos diplomatai susitiko su Amerikos Lenkų kongreso Rytinės Pensilvanijos padalinio viceprezidente Theresa B. Romanowska. Kalbėtasi apie labai gerus Lietuvos

ir Lenkijos santykius, abiejų šalių integraciją į Vakarų struktūras, lenkų ir lietuvių išeivių veiklą JAV. Prisiminta JAV lietuvių politinė parama Lenkijai, siekiančiai NATO narystės ir žadama JAV lenkų parama Lietuvai.

Ambasados delegacija apsilankė Filadelfijos Šv. Andriejaus parapijos klebonijoje ir susitiko su klebonu Petru Burkausku. Diplomatai padėjo klebonui už jo pasiaukojantį darbą, puoselėjant vietos lietuvių krikščionišką veiklą. Aptarti parapijos išlaikymo reikalai.

Lietuvos ambasada Vašingtone dėkoja ponams Jeanne ir Timothy Dorr, lydėjusiems delegaciją viso vizito metu, o taip pat ponai Romai Krušinskienei, buvusiai JAV LB Filadelfijos apylinkės pirmininkei, ponams Teresei ir Algimantui Gečiams, ponui Vytautui Maciūnui ir kitiems, kurie prisidėjo, parengiant šį sėkmingą vizitą Filadelfijoje.

Ambasados spaudos ir informacijos skyrius

Filadelfijos miesto meras E. Rendell (antras iš kairės) su Lietuvos ambasados darbuotojais ir Filadelfijos lietuvių atstovais. R. Astrausko nuotr.

BALTIMORĖS LIETUVIŲ DIENOS

Jonas Kardokas

Stambiausias neseniai prabėgusio pavasario renginys Baltimorėje – metinė "Lietuvių dienų" šventė. Jau 26-us metus ji suburia Baltimorės ir kitų artimesnių miestų lietuvių bei jų draugų. Čia visada galima sutikti visus metus nematytus pažįstamus ar neseniai iš Lietuvos

atvykusius.

Vos įėjus pro pagrindines duris kairėje pamatome išdėstytus įvairius medžio drožinius ir didžiules "snieguoles" Kalėdų eglučių papuošimui. Tai dviejų vietinių menininkų darbai. Medžio drožiniai yra papuošti stilizuotais lietuviškais raštais. Čia taip pat matome įvairias juvelyrines dėžutes, kryžius, lėkštutes, rankšluostinė. Lankytojus patraukia didžiulės popierinės snaigės. Jeigu jas gaminančios menininkės darbus kas nors sudėtų į vieną vietą, išvystume aukštą "sniego" kalną.

Pasukę į dešinę, randame įvairius aukso ir gintaro papuošalus, beveik išimtinai

skirtus moterims. Jos daugiausia ir sukinėjasi apie tuos stalus. Kartais, tiesa, atsiveda ir savo vyrus, kurie, atrodo, kreipia savo akis kur nors kitur, tarsi nejaustę tos "magnetinės traukos", kuri žmonas laiko lyg prirakintas. Būna, kad švelniai paima jas už alkūnės ir bando patraukti į šoną. Tokia jau mūsų, vyrų prigimtis.

Prie kito stalo matome mišrius dirbinius: šiek tiek iš gintaro ir šiek tiek iš medžio. Šiuos daiktus taip pat sukūrė vietos menininkas. Toliau – keletas stalų, apkrautų visokiais meno dirbiniais iš Lietuvos. Tai daugiausia masinės gamybos darbai: statulėlės, kryželiai, dėžutės, koply-

tėlės ir pan. Kai kurie iš jų yra gana gražūs ir patrauklūs.

"Lietuvių dienos" dalyvavo ir vienas lietuvis prekybininkas, turintis baldų dirbtuves "Columbia Oak". Gamina gerus ąžuolinius baldus ir turi nedidelę parduotuvę "Columbia Mall" prekyvietėje. Jis pardavinėja iš Lietuvos atvežtus stiklo gaminius ir kitus dekoratyvinius namų apyvokos daiktus. Susidomėjimas jo prekėmis buvo gana nemažas.

Taip slinkdami pasieniiais, prieiname prie Maryland Lietuvių draugijų tarybos ir bendruomenės stalų. Jie išdėstę lietuvišką staltiesių, rankšluosčių ir kitų tautinių dailės darbų. Bendruomenės atstovai, kaip paprastai, pardavinėja lietuviškas knygas, kurių šiais metais gana nedaug teturėjo. Šių abiejų organizacijų pagrindinė užduotis – Vasario 16-osios minėjimų ruošimas. Taryba praveda minėjimus anglų kalba, o Bendruomenė savajai publikai – lietuviškai.

Atskirą kambarį turi užėmęs Henrikas Gaidis su savo karine paroda. Joje: ginklai, uniformos, pasižymėjimo ženklai. Šis trečios kartos lietuvis nors ir nebekalba lietuviškai, bet labai domisi Lietuvos istorija ir renka įvairius eksponatus, ypač karine tematika. Susidomėjimas jo paroda būna gana didelis. H. Gaidis ją vežioja ir į kitų miestų lietuvių pasirodymus.

Salės priekambary randame šimtus iš Bostono atvežtų garsajuosčių. Akį patraukia būrys velnių, atgabentų iš Lietuvos – meniškai pagamintų, bet negražių veidais. Pagal mūsų papročius jie negali būti vaizduojami gražūs, bet darantys blogus darbus. Čia jų atgabenta nemažai, bet esu įsitikinęs, kad dar daugiau jų pasiliko Lietuvoje. Vartant Lietuvos spaudą randi, kad jų nemažai yra net Seime, kur jie vienas kitą kandžioja ar ragiukais badosi. Mes nuo jų irgi nesiiskiriame, nes girdime iš mūsų "centrų", kad tarp JAV Lietuvių bendruomenės ir Pasaulio Lietuvių bendruomenės taip pat pasikandžiojama. Gal be velniškų išdaigų negalėtume atpažinti gerų darbų?

Prie pat durų būrys jaunimo ne skuta, o "drožia" bul-

ves. Už tokį skutimą mūsų mamos būtų rankas apdaužiusios. Kiti tarkuoja, o tretieji kepa labai populiarius lietuviškus blynus. Čia visą laiką stovi grupė laukiančių karštų, garuojančių, grietine paskanintų blynų. Šis jaunimas priklauso Vašingtono tautinių šokių grupei "Juosta".

Pagrindinėje salėje išsidėsčiusios grupės, siūlančios lietuviškas namų gamybos dešras, kopūstus, kugelį, lietinį su mėsa (gink Dieve, ne "naltiesnykus"). Kad švelniau prarytume, juos galima užpilti vynu, "Viryta" (krupniuku) arba kava. Galima nusipirkti lietuviškos duonos, iškeptos Čikagoje. Prie Atletų klubo stalo: švelnūs gėrimai, šaltibarščiai, vaisių sriuba ir kugelis. Čia taip pat galima įsigyti marškinėlių su vytimis. Prie vieno privataus stalo galima pasisotinti virtiniais su mėsa, balandėliais, lašiniuočiais ir žagarėliais.

Ant Baltimorės lietuvių knygyno stalo – spaudos naujienos. Šalia Genės Austrienės – puikus didelių lėlių rinkinys. Tolėliau – stalas, apkrautas įvairaus dydžio marškinėliais su įvairiais užrašais. Tai lietuvių, atvykusios iš Filadelfijos, prekystalis.

Oficialus "Lietuvių dienų" atidarymas įvyko antros dienos vidurdienį. Svečius pristatė Ray Beares. Sveikino Lietuvos ambasadorius Stasys Sakalauskas, JAV Kongreso atstovas Ben Cardin ir kiti vietos valdžios atstovai. Programai vadovavo šokių grupės vadovas Rytis Grybauskas. Joje dalyvavo Baltimorės šokėjų grupė "Malūnas", Pittsburg šokių grupė "Neris", karaliaus Mindaugo šeštadieninės mokyklos šokių grupė ir ansamblis "Jorė". Muzika rūpinosi Gintaras Dambrava su padėjėjais. Pertraukų metu grojo Jono Lekačiaus orkestras.

Taip ir užbaigėme 26-ąją metinę lietuvių šventę. Nuširdžiai dėkojame jos ruošimo komitetui: pirmininkei Reginai Sajauskienei, kasininkei Elenai Okienei, Joan Smith, Pamela Dambravai, Ray Beares, J. Burbuliui, Marijai Patlabaitei, K. Česoniui, J. Pociui, C. Loskarn ir kitiems, prie šios šventės prisidėjusiems. Šių eilučių autoriui teko būti šventės ruošimo komiteto sekretoriumi.

A.† A. LIUDUI SAGIUI

mirus, gilią užuojautą reiškiu jo žmonai
ALEKSANDRAI ir kitiems giminėms.

Antanas Kavaliūnas

Jaunimo puslapis

JAUNIMAS IR TAUTIŠKUMAS ŠIANDIENINĖJE LIETUVOJE

Gintaras Binkauskas
*Lietuvių tautinio jaunimo
organizacijos "Jaunoji karta"
pirmininkas*

Lietuva kartu su visu pasauliu pasitinka XXI amžių. Pokyčiai moksle, technikoje ir visuomenės sąmonėje per paskutinįjį XX a. dešimtmetį stulbina savo mastais ir galimybėmis. Subyrėjo iki tol laikoma amžina sovietinė imperija. Naujų nepriklausomų valstybių susikūrimas ir atkūrimas Europoje tarsi tautų pavasaris padvelkia tikru gavumu. Europa – jau kita.

Kol Lietuva ir kitos komunistų valdomos valstybės buvo socializmo gnaužuose, susikūrė Europos Sąjunga, kuri realiai ekonomiškai, o per ekonomiką ir politiškai veikia visos Europos gyvenimą. Sąjunga, su kurios nuomone turi skaitytis ne tik Azijos ar Afrikos valstybės, bet netgi pasaulio galingieji – Amerika ir Rusija. Stojimas į Europos Sąjungą gyvenusiems socializmo pasaulyje tampa panacėja – gelbėjimusi nuo visų bėdų, naujų galimybių atsiradimu ir viltimi, kad tavo balsas bus išgirstas Europoje, kad ir tu galėsi paveikti Europos vystymąsi. Puošniausiomis spalvomis piešiamos iliuzijos apie Europos Sąjungą veikia žmonių sąmonę, mūsų tolimesnius planus ir norą nepraleisti tos, nors mano nuomone, gana iliuzinės galimybės.

Jaunas žmogus šiandieniniame gyvenime akis į akį susiduria su kova tarp svajonės apie modernų "europietišką" gyvenimą ir su jo genuose glūdinčia lietuviu dvasia, kuri neleidžia pamiršti Lietuvos laisvės, nepriklausomybės, garbingos lietuvių tautos praeities. Kova, kuri vyksta jo sąmonėje, nėra lengva jaunam žmogui, kuris nuo mokyklos pirmųjų klasių jau susiduria su tos kovos pasireiškimais. Jau net nuo vaikų darželio mažą žmogutį

ima atakuoti anglų kalba, kurią stengiasi jam iškiepyti "praktę" ir "pasaulio matę" tėvai. Tačiau tie patys tėvai sudaro galimybes savo atžaloms lankyti tautinius ansamblius ir chorus. Kova tarp savo ir svetimo pasaulio ideologijų dar labiau sustiprėja mokykloje. Šiandien, deja, negalime pasakyti, kad visi mokytojai yra patriotai. Tautinė mokykla – tai tik tolma ir beveik jau nebepasiekiamas svajonė. Mokyklos poveikis jau ne toks žymus, koks jis buvo prieškarinio Lietuvoje. Stipriausią poveikį jauno, dar neturinčio savo nuomonės žmogaus sąmonei šiandien daro gatvė, spauda, televizija, o taip pat savos valstybės vykdoma politika.

Ar galėtume pasakyti, kad Lietuvos didieji laikraščiai, radijo ir televizijos stotys skelbia patriotizmo, pasididžiavimo savo tauta ir valstybe idėjas? Toli gražu... Mažiausia dingstimi pasinaudodami, su pasimėgavimu jie bruka lietuviškumą niekinančias mintis, vaizduodami lietuvių blogais, tyčiodamiesi iš mūsų tautos ir valstybės istorijos. O šalia to vaizduoja "europinį" ar "amerikietišką" gyvenimą, kuriame vos ne kiekvienas žmogus "maudosi" piniguose, kuriame gali tapti turtingu ar žymiu, vien priklausydamas "išrinktųjų" transatlantinei kastai. Šalia to – miestų gatvės užplūdusi nelietuviška cigarečių, gėrimų, kramtomosios gumos, dantų pastos ir kitų prekių reklama, kuri tavęs nepaleidžia, net grįžus į namus. Amerikietiški filmai, rodomi per TV, vis pertraukiami tos pačios rek-

lamos. Radijo stočių programų vadovai, svaitydami "singlus", "topus" ir t.t., tiesiog atakuoja mus, darydami iš mūsų "homo kosmopolitikus". Jaunas žmogus jau nebeįstengia atsispirti kosmopolitizmo atakoms. Lietuviškumas pralaimi šioje kovoje. Pralaimi, nes visų tautiškumą propaguojančių organizacijų veiksmas yra beveik 100 proc. skirtas praeities šlovinimui ir idealizavimui ir labai miglotai, neaiškiai nusako mūsų tautos ateitį, jauno žmogaus vietą gyvenime, istorinę Lietuvos ateities vietą Europos ir viso pasaulio žemėlapyje.

Ką galime pasiūlyti jaunam žmogui, kai jam žadamas tris – keturis kartus didesnis užmokestis Vokietijoje ar JAV? Kokiais argumentais galime sulaikyti jį Lietuvoje? Meile tėviškei, savo miestui, savo tėvų namui? "Tuo juk sotus nebūsi" – atsakys jis. Ir bus teisus, nes per aštuonerius Lietuvos nepriklausomybės metus nesukūrėme joje sąlygų dirbti ir užsidirbti.

Lietuvą dalinasi finansinės pramoninės grupuotės. Įmonės nuskurdinamos ir išgrobstomos, išparduodami jų įrenginiai. Sakoma, kad pardudami pelningai dirbančias "Lietuvos avialinijas", "Mažeikių naftą", Klaipėdos uostą, tuo pritrauksime investicijas. O ką veiksime su tomis investicijomis, kai mes jau nieko nebevaldysime, kai mūsų gamyklos ir uostai, mūsų oro uostai ir geležinkeliai bus svetimose rankose?

O kokias perspektyvas neša Lietuvai kosmopolitizmo ideologija? Nebesigėdijama vidinius partijų ir net asmenų ginčus išnešti už Lietuvos sienų.

(Pabaiga – kitame numeryje)

IMIGRANTAI IR PABĖGĖLIAI

Raimonda Mikatavage

(Tėsinys. Pradžia – 18 nr.)

Prisiminkite, jog daugelis žmonių nori daryti gerus darbus. Neeikvokite energijos, laukdami, kol kas nors suklys. Verčiau pastebėkite teigiamus kitų poelgius.

Keturi bendravimo stiliai

Kad galėtume sėkmingai bendrauti, pravartu žinoti kito žmogaus požiūrius, aplinką, kurioje jis užaugo. tradicijas. Dauguma nesusipratimų kyla todėl, kad tai, kas priimtina vieniems, yra visiškai nepriimtina kitiems. Pavyzdžiui, Amerikoje šeimininkai nesiūlo be paliovos savo svečiams maisto, primygtinai versdami juos valgyti. Pagal lietuviškas tradicijas šeimininkai dažnai elgiasi būtent šitaip. Japonijoje gauti vizitinę kortelę yra beveik tas pats, kas gauti žmogaus nuotrauką. Privalote atidžiai ir pagarbiai ją apžiūrėti, prieš įsidėdami į kišenę. Amerikoje gautą vizitinę kortelę galite iš karto grūsti į kišenę.

Amerikoje susidursite su gausia įvairiose žmonių, užaugusių skirtingose kultūrinėse terpėse. Suprantama, jog sugaišite nemažai laiko, bandydami juos suprasti. Be abejonės, tai jus suglumins. Mokantis kalbą, vartojamas terminas "kapoti", t.y. išmokti frazių ar žodžių dalis. Šis metodas gali praversti ir stengiantis perprasti žmones. Suskirstykite juos pagal asmenybės tipus. Tai padės teisingiau reaguoti į jų elgseną, bent kol geriau juos perprasite.

Bendraudamas su kitais, kiekvienas žmogus linkęs pasirinkti tam tikrą stilių, kurį po to labai sunku pakeisti. Žinodami kito žmogaus bendravimo stilių, galime kažkiek nuspėti, kas tam žmogui patinka ir ko jis nemėgsta. Galime įsivaizduoti, kaip tas žmogus gali reaguoti į tam tikrus įvykius jo gyvenime. Šitaip galime lengviau pasiekti tikslus, kuriuos sau kečiame bendraudami su kitais žmonėmis.

Apibūdinsime keturis bendravimo stilius. Jie remiasi garsiąja Wilson mokymo sistema. Skaitydami apie juos, pabandykite nustatyti, kuriam stiliui priskirtumėte save ir savo viršininką, koks stilius būdingas jūsų draugui, su kokio stiliaus žmogui esatę susituokę.

Skiriami šie keturi bendravimo stiliai: vairuotojas, ekspresyvusis, draugiškasis ir analitikas. Kai kuriuose žmonėse pasireiškia dviejų stilių derinys, tačiau dažniausiai dominuoja vienas stilius ir jis yra lengviausiai pastebimas. Jau iš kelių pirmųjų ištartų sakinių ir elgsenos galima atspėti, kuriam bendravimo stiliui priskirtinas jūsų pašnekovas.

Vairuotojo stiliaus atstovai vertina rezultatus ir jiems patinka vadovauti. Bendraujant su šio stiliaus žmonėmis, patartina pasiruošti iš anksto, kad būtumėte efektyvūs ir negaišintumėte jų laiko. Būkite oficialūs ir tiesūs, atidžiai klausykitės. Pateikite jiems keletą pasiūlymų. Atsidūrę stresinėje būklėje, vairuotojai gali tapti autokratiški ir nesiileisti į kompromisus. Jeigu pats esate vairuotojas, galite patobulinti savo bendravimo įgūdžius, daugiau įsiklausydami į tai, ką sako kiti žmonės. Ką jie nori jums pasakyti? Ką jie jaučia?

Ekspresyvaus stiliaus atstovai vertina pripažinimą, jiems patinka bendrauti. Bendraujant su šio tipo žmonėmis, pravartu suteikti peno apmąstymams. Pasakokite įvairias istorijas, neskubinkite diskusijų, įvertinkite jų humorą. Konfliktinėse situacijose ekspresyviojo stiliaus atstovai linkę kontratakuoti. Jeigu jūs esate ekspresyviojo stiliaus atstovas, galite patobulinti savo bendravimo įgūdžius, sustodamas ir apsidairydamas, kaip jaučiasi aplinkiniai. Ar jiems nenuobodu? Ar jie laimingi? Gal skuba? Gal pavargę? Gal pyksta? Gal jau pakankamai daug pasakėte?

Draugiškojo stiliaus atstovai vertina dėmesį ir jiems patinka padėti. Šio tipo žmonės labai patinka susitarti ir leisti į kompromisus. Jiems patinka garantijos ir šie žmonės nenutraukia santykių. Parodykite jiems asmeninę atsakomybę, pasidalinkite savo jausmais, neraginkite, būkite kantrūs. Konfliktinėse situacijose draugiškojo stiliaus atstovai dažniausiai yra linkę nusileisti.

Skaitovų konkurso "Tolimas lietuviškas žodis" laimėtojai ir vertinimo komisija Marijampolės apskrityje. Pirmosios eilės viduryje – Gintaras Binkauskas.

Naujų knygų lentynoje

LEIDINYS "KAS YRA KAS LIETUVOJE"

1995 metų pabaigoje bendrovė "Neolitas" išleido pirmąjį žinyną "Kas yra kas Lietuvoje". Nors panašūs biografiniai žinynai arba katalogai pasaulyje leidžiami jau daugiau nei šimtą metų, tačiau Lietuvoje tokia knyga buvo naujiena, sukėlusį didelį susidomėjimą. Todėl su ne mažesniu nekantrumu buvo laukiama ir 97/98 metų leidinio, kuris "Neolito" vadovo Jono Vitkausko nuomone turėjo būti ne tik didesnis, bet ir vertingesnis bei įdomesnis. Birželio 4 d. įvykęs iškilmingas šio leidinio pristatymas Vilniaus Rotušėje (Lietuvos menininkų rūmuose) patvirtino, kad šie pažadai gražiai įvykdyti.

Ta proga įvykusioje spaudos konferencijoje žurnalistai ir kiti jos dalyviai galėjo naująjį leidinį galėjo ne tik pavartyti ir išgirsti daug skaičių, bet ir išgyti. Naujajame, 1,192 puslapių turinčiame žinyne yra net 10,742 įrašai, net 7,166 biografijos ir 5,125 dalyviai. Įrašyti daugiau kaip 10 tūkst. pačių žymiausių ir labiausiai nusipelnusių šių dienų žmonių iš visų gyvenimo sričių. Be to, šiame leidinyje pristatytos visos svarbiausios valstybinės institucijos, politinės ir visuomeninės organizacijos, per 2 tūkst. svarbiausių Lietuvos įmonių. Sutelkta daug naudingų žinių apie tų institucijų veiklą, tikslus, istoriją ir veiklą, svarbiausius jų nuopelnus Lietuvos visuomenei.

Šių metų projekte "Kas yra kas Lietuvoje" įgyvendinta dar viena naujovė: greta lietuviškojo išleistas ir anglišką leidimą "Who Is Who in Lithuania", kurio tikslas - supažindinti pasaulį su Lietuva ir jos visuomenės elitu. Angliškojo leidinio struktūra tokia pat kaip lietuviško, tik jo apimtis kiek mažesnė - 648 puslapiai. Jame - 4,634 įrašai, 1,709 nuotraukos, ku-

rių nėra lietuviškajame variante nėra, 59 spalvoti įmonių pristatymai. Lietuviškojo leidinio tiražas - 6 tūkst. egzempliorių, kaina - 139 Lt, prenumeratoriams - 79 Lt. Angliškojo leidinio tiražas - 3 tūkst., kaina - 170 Lt, prenumeratoriams - 149 Lt.

Tačiau susidomėjimą leidiniu sukėlė ne vien atspausdintos gausios žymiausių žmonių biografijos ar valstybinių institucijų ir svarbiausių įmonių aprašymai. Leidinio rengėjai, norėdami skaitytojams pateikti kuo išsamesnį Lietuvos elito vaizdą, surengė "Metų žmogaus" rinkimus. Juose projekto dalyviai, t. y. tie, kurie patys jau įtraukti į šį leidinį, pareiškė, kas, jų nuomone, yra daugiausia pasiekę savo veikloje per pastaruosius metus. Rinkimai vyko 9 srityse. Daugiausia balsavusiųjų savo nuomonę pareiškė politikos, mažiausiai - teisėtvarkos srityje. Daugiausia kandidatų "Metų žmogaus" titului pasiūlyta Kultūros ir meno srityje. Kultūros ir meno srityje šis garbingas titulas teko rež. Eimuntui Nekrošiui, medicinos ir socialinės apsaugos - ministrei Irenai Degutienei, mokslo ir švietimo - akademikui, buv. ministrui Zigmui Zinkevičiui, sporto - Arvydui Saboniui, teisėtvarkos - gen. prokurorui Kaziui Pėdnyčiai, visuomenės gyvenimo - mons. Kazimierui Vasiliauskui. Išrinktieji buvo gražiai pagerbti šiame susitikime. Jie apdovanoti "Metų žmogaus" pažymėjimais ir nemokama "Kas yra kas Lietuvoje" prenumerata.

Leidinio "Kas yra kas Lietuvoje" vyr. redaktorius, Lietuvių Tautininkų sąjungos valdybos narys Jonas Vitkauskas pažymėjo, kad jo sudarytojai turėjo du tikslus: suteikti žinių ir pagerbti nusipelnčius žmones. Lietuvoje tokios informacijos trūko nuo

pat nepriklausomybės atkūrimo. Kalbėtojas išreiškė viltį, kad tokius leidinius galės išleisti ir ateityje, nes žmonės juos sutinka labai palankiai.

Kalbėdamas šio leidinio pristatyme, siūliau jį žvelgti daug platesniu žvilgsniu ir matyti jo vietą tolimesnėje perspektyvoje, nes niekas kitas taip neapibūdina epochos, tautos ir valstybės, tuo metu vyraavusios kultūros, kaip žmonės, jų gyvenimas ir veikla. Būsimoms kartoms - istorikams, mokslininkams, kultūros ir politikos tyrinėtojams tokios žinios bus labai vertingos bei įdomios.

Gražiai apie naująjį leidinį atsiliepė ir Seimo narys Vytenis Andriukaitis.

- Tokiems leidiniams lemta būti ilgaamžiais, - sakė kalbėtojas.

Trumpus, bet prasmingus, išimintinus žodžius pasakė spalvingomis gėlių puokštėmis apdovanoti Metų žmonės.

- Šį įvertinimą priimu kaip avansą, - sakė Socialinės apsaugos ir darbo ministrė Irena Degutienė, beveik aštuonis kartus aplenkusi buvusį Sveikatos apsaugos ministrą Juozą Galdiką.

Bene šilčiausiai susirinkusieji sutiko monsinjoro Kazimiero Vasiliausko kalbą, kuri, kaip visada buvo kupina nuoširdaus dvasingumo, pagarbos ir meilės jį supantiems žmonėms.

Vėliau, po keletų dienų, kalbant su Jonu Vitkausku apie "Neolito" būsimuosius darbus, buvau nustebintas jų gražiais planais leisti dar daugiau ir įvairesnių leidinių.

"Dirvos" skaitytojai, susidomėję ir norintys išgyti šį tikrai vertingą ir įdomų leidinį, gali kreiptis į UAB "Neolitas", Laivės al. 70, Kaunas, LT-3000, arba užsisakyti per Internet: www.neolitas.lt

Dr. Leonas Milčius

Žinynas "Kas yra kas Lietuvoje 97/98". L. Milčiaus nuotr.

"Neolito" vadovas ir leidinio "Kas yra kas Lietuvoje 97/98" vyr. redaktorius Jonas Vitkauskas.

Sporto "Metų žmogus" Arvydas Sabonis su Seimo Pirmininku Vytautu Landsbergiu Seime. R. Stundienės nuotr.

DR. SAULIUS E. CIBAS - PROFESORIUS

Birželio 3 d. Harvardo universiteto Medicinos mokykla (Medical School) pranešė dr. S. Cibui, kad jis pakeičiamas į "Associate Professor for Pathology". Nuo 1988 metų jis yra "Brigham & Women's Hospital", esančios Bostone, patologijos skyriaus citologijos laboratorijos direktorius. Šioje laboratorijoje dirba 7 gydytojai citologai, 8 laborantai ir 4 sekretorės.

Dr. S. Cibas yra parašęs keletą savo profesijos specialistams skirtų knygų ir daug straipsnių įvairiuose medicinos žurnaluose. Jis organizuoja kasmetinius patologų -

citologų suvažiavimus "Ritz Carlton" viešbutyje Bostone ir skaito paskaitas įvairiose medikų konferencijose. Jo laboratorijoje pernai tobulinosi ir patologas - citologas dr. Raimundas Meškauskas iš Vilniaus.

Lietuviškai visuomenei studijų metais Saulius buvo žinomas, kaip akomponiatorius. Jis net buvo surengęs fortepioninės muzikos rečitalį. Ir dabar jis yra didelis muzikos mylėtojas.

Linkime prof. dr. S. Cibui ir toliau sėkmingai darbuotis savo profesijoje. A.J.

LIETUVOS KAIMAS - AMERIKOS SOSTINĖJE

Vašingtone jau daug metų kiekvieną vasarą vyksta liaudies kūrybos šventės, kuriose dalyvauja viena arba kelios Amerikos valstijos ir svečiai iš užsienio. Šių metų šventė ypatinga tuo, kad joje dalyvauja Lietuva, Latvija ir Estija. Taip pat matome filipiniečius ir Rio Grande / Rio Bravo upių baseino valstiečių liaudies menininkus. Amerikai atstovauja Wisconsin valstija. Šventė prasidėjo bir-

želio 24, baigiasi liepos 5 d.

Lietuva šiam pasirodymui skiria ypatingą dėmesį ir daugiau nei 600 000 litų. Į Ameriką atvyko ne tik tautiška kapela "Sutaras", Telšių folkloro ansamblis "Insula", sutartinių giedotojų grupė "Trys keturiuose", Dzūkijos Marcinkonių kaimo etnografinis ansamblis, liaudies dainininkė Veronika Povilionienė, bet ir kalviai, audėjos, drožėjai, pynėjai, margučių

margintojai. Visas kaimas - 50 žmonių!

Joks klausytojas neįstengia atsispirti pagundai...

Tautiška kapela "Sutaras" ypatinga tuo, kad joks klausytojas iki šiol neįstengė atsispirti pagundai išjungti į jos dainų ir muzikos sukūrį. Muzikantai sako, kad abejingų nebūna, nes jų repertuare yra (Nukelta į 12 psl.)

VIENUOLIKTAS ĮSAKYMAS

Vladas Vijeikis

O gal tai vienuoliktas įsakymas?

– Neardyk dieviškos tvarkos. Gal Dievas nenorėjo sugadinti lyginio skaičiaus? Vienuolika labai prastai skamba.

– Kaip skamba, tegul skamba, bet tie baptistai – labai apsišvietę. Seniai reikėjo pasakyti: MOTERIS MALONIAI TURI PAKLUSTI VYRO VADOVAVIMUI.

– Florijonai, čia lyg fašizmu atsiduoda. Dabar tai ne madoje.

– Mada ar ne mada. Gyvuliai tą jau senai žino. Ar pastebėjai, kad gaidys vadovauja? Kaip galima apsieiti be vadovo? Kas būtų su kariuomene, jeigu kariai nepasiduotų vadovybei.

– Popiežius to nesakė, – staiga ramiai atsiliepė Florijonienė, net nepakeldama akių nuo savo siuvinėjimo. O ji siuvinėjo paveikslą, skirtą Moterų lygybės sąjungos baltiaus loterijai.

– Popiežius – nevedęs, nežino nieko, kas turi šeimoje vadovauti.

– O tu ne baptistas.

– Baptistas ar ne, bet biblijoje aiškiai pasakyta, kas vadovas. Parašyta: Abraomas turėjo Izaoką. Moters net nemini. Reiškia, kas vadovauja? Vyras!

Florijonienė išmeigė adatą į savo siuvinį, pakilo ir sako:

– Kadangi, mano fiureri, šiandien ir visas kitas naktis miegosi ant sofos, tai pataisyk tą išlindusią spyruoklę, kad šono nenubraižytų. Kai tavo kojines prilips prie kojų, kreipkis į baptistus. Taip pat pasiteirauk, ant kurio gatvės kampo bus dalinama sriuba moterų vadams. O aš tuo tarpu einu rengtis, kaip tarnauti namų fiureriui. Gal žinai kokį gerą vadovėlį šiuo klausimu? – paskutiniai žodžiai buvo nukreipti į mane. Aš susigūžiau ir stengiausi pranykti minkštasuolyje.

Florijonienė sustojo tarpduryje, atsigręžė ir sako:

– Neužmiršk išplauti indų. Gali susirgti, valgydamas iš purvinų. Kaip tada tu vadovausi?

Florijonienė išėjus, gana ilgokai viešpatavo tyla. Pagaliau Florijonas bent kiek atsi-

peikėjo.

– Matai, kaip moterys žiūri į įstatymus. Nesupranta, kad baptistai atpalaiduoja jas nuo visokios atsakomybės. Kaip manai, ar visos tokios, kaip manoji?

Tylėjau. Man žmona sakė, kad nesikiščiau į dviejų ginčus: gali gauti pylos nuo

abiejų. Apsigalvojęs nutariau, kad manąją reikės prie baptistų įstatų pratinti pamazu. Ne taip staiga, kaip Florijonas. Lašas po lašo ir akmenį pratašo.

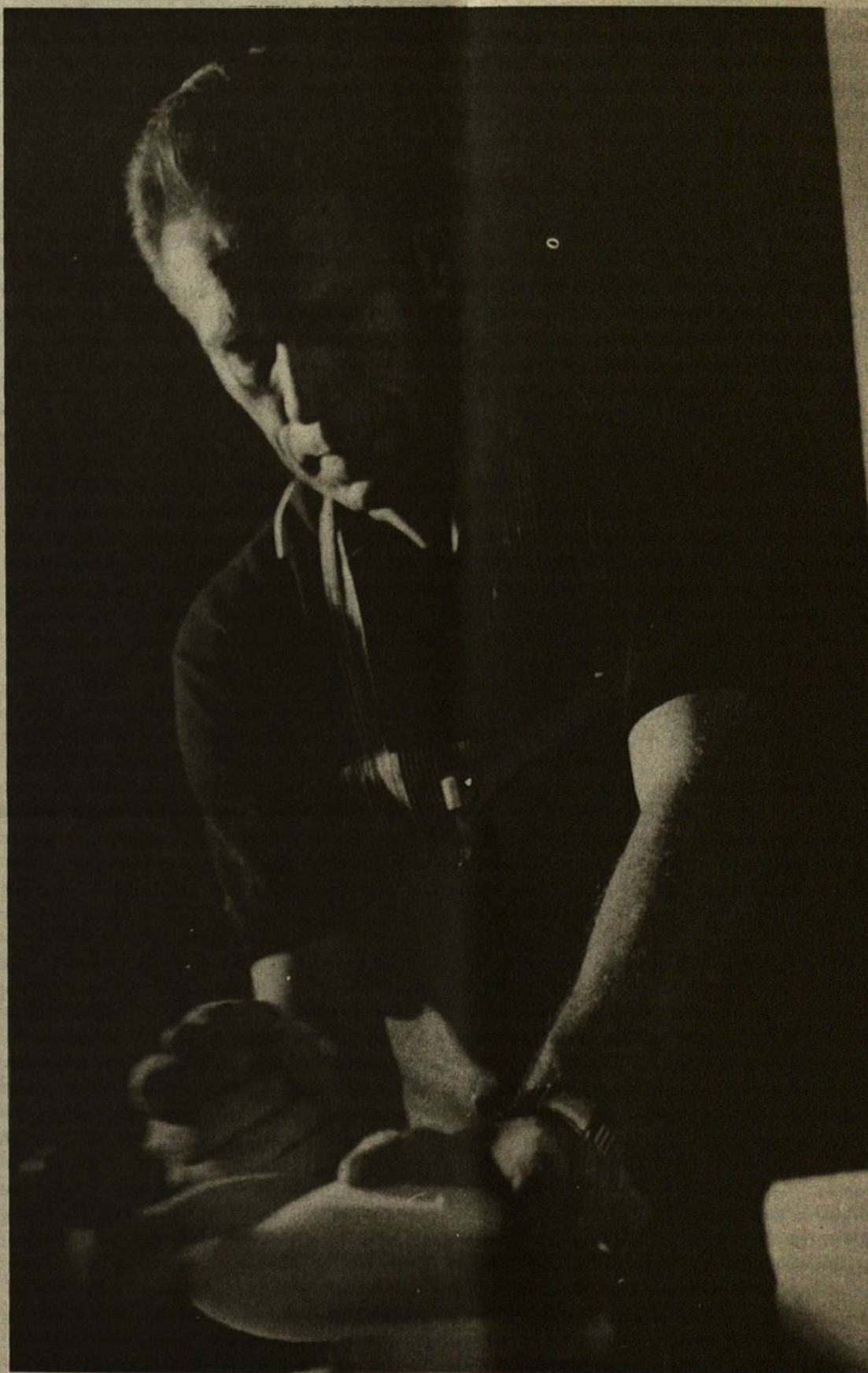
Gera senolių išmintis, bet netiksli. Moterys kietesnės už akmenį. Bet bandyti reikia. Jeigu Edison nebūtų bandęs

ir bandęs, tai šiandien elektros neturėtume ir balansomis pasišviestume.

Atsisveikinant Florijonas buvo aiškiai dvasios nuosmukyje. Liūdnai paklausė:

– Gal žinai, kur sriubą dalina?

LEMTIS BUVO ŽIAURI

Skulptorius Vytautas Raulinaitis

Prieš tris dešimtis metų, vos prasidėjus gegužės 26-jai, Vašingtono užmiesčio greitkelio riedėjo vienišas automobilis. Gyvai šnekučiuodamiesi, iš kultūrinės vakarinės grįžo penki mūsų tautiečiai: Mykolas ir Monika Slapšiai, Rhani Puzinauskienė bei klyvlendiečiai Vytautas ir Aldona Raulinaičiai.

Vytautas, Mykolo pakviestas, tą vakarą skaitė paskaitą apie meną. Paskaita ir diskusijos praėjo labai sėkmingai, vaišėse taip pat buvo jauku. Tad ir grįžo atgal pas Slapšius visi gerai nusiteikę. Vytautas jau tėsė nepaprastai laimingas. Tik tai naktis nebuvo gra-

ži. Jau ištisą parą be pertrūkio įkyriai purškė lietus. Privatų kryžkelę, reikėjo sukti į kitą kelią. Ir Mykolas pasuko...

Kai Aldona atgavo samonę, jai buvo neaišku, kodėl automobilis stovi kažkur laukuose, didelėje pievoje. Ji bandė kalbinti Vytautą, kalbino ir Mykolą, bet jie tylėjo. Pagaliau ji susigriebė, kad gal bus įvykusi nelaimė, tad kiek išgalėdama, ėmė šauktis pagalbos. Tik tai ligoninėje sužinojo, kad ji viena teišliko gyva. Kitos dvi moterys mirė ligoninėje. Mašinos priekyje sėdėję vyrai mirė arba nelaimės vietoje, arba pakeliui į li-

goninę. Vytautas, matyt, dar buvo valandėlei atgavęs sąmonę, nes vienas gelbėtojas išgirdęs jį tariant: "my children, my children"...

Kol Vašingtono priemiesčio ligoninėje buvo gydoma Aldona (o į Klyvlendą ji sugrįžo tik maždaug po trijų mėnesių) mažamečius savo vaikaičius – Andrių ir Ingridą – globojo močiutė Kristina. Ji ir žuvusių sūnų palaidojo. Taip baigėsi neilga Vytauto žemiškoji kelionė...

O prasidėjo ji 1918 m. balandžio 3 d., Vilkaviškyje. Ten ir gimnaziją jis lankė, tačiau baigė ją Kaune 1938 m. (Nukelta į 10 psl.)

CENTRAL

Heating and Air Conditioning Company
24 Hr. Service & Installation
\$ 100.00 OFF - NEW FURNACE
\$100.00 OFF - NEW AIR CONDITIONER
10 % OFF - ANY SERVICE CALL
Call now: 1-216-731-9400

LEMTIS BUVO ŽIAURI

(Atkelta iš 9 psl.)

Po dvejų su viršum metų, jau baigęs Karo mokyklą, Vytautas pradėjo studijuoti skulptūrą bei kitus dailės dalykus Vilniaus meno akademijoje. Be to, anais metais jis dar dainavo Vilniaus filharmonijos liaudies ansamblio chore; vėliau jau Vokietijoje ir Klyvlende – Čiurlionio ansamblyje ir "Ažuolų" oktete.

1948 m. pavasarį Vytautas baigė Freiburgo dailės mokyklą (Ecole des Arts et Metiers) ir kitais metais atvyko į Klyvlendą, kur jam, kaip ir mūsų daugumai, teko gerokai padirbėti fabrikuose ir nudažyti nemažai namų. Pagaliau 1965 m. jis gavo darbą Niujorke, buvusio savo mokytojo V.K. Jonyno ir Don Shepherd firmoje, kuri vertėsi bažnyčių ir įvairių kitų pastatų dekoravimu.

Įvairius nelengvus darbus dirbdamas, Vytautas vis dėlto surasdavo laiko ir meninei kūrybai. Jis dalyvavo keliose šiame mieste vykusiose lietuvių dailininkų parodose ir

dviejose (1953 ir 1959) Klyvlendo Meno muziejaus pava-sarinėse (May Show) parodose. 1963 m. surengta asmeninė jo skulptūros darbų paroda Klyvlende, čiurlioniečių namuose, o 1967-aisiais New Rochelle kolegijoje, N.Y. Bendra Vytauto skulptūrų ir Vaclovo Rato grafikos darbų paroda įvyko 1966 m. Tarp-tautinėje galerijoje (Gallery International), kurią pavyzdin-gai tvarkė tuometinis "Dirvos" redaktorius Vytautas Gedgaudas ir jo žmona Stefa. Ši galerija buvo ne vien lietuvių dailės židinys. 1967 m. Niujorke vykusioje lietuvių dailininkų religinėje parodoje Vytauto skulptūra "Šv. Jurgis" laimėjo pirmąją premiją.

Vytautas dalyvavo ir Čikagoje vykusiose 5-ose lietuvių dailininkų parodose, kur vienas jo darbas buvo premi-juotas. 1978 m. surengta po-mirtinė jo darbų paroda Klyvlende, kurią suruošė vyr.

skaučių "Židinys".

Nors ir naudinga buvo Vytautui padirbėti Niujorke, bet su visa šeima tenai keltis jis nesiryžo. Ir štai gegužės 20 d. jis sugrįžo į Klyvlendą ir tuoju gavo darbą Hozheimio bažnyčių dekoravimo firmoje. Buvo labai laimin-gas. Visuomet nemažam op-timistui, ateitis dabar jam at-rodė nepaprastai šviesi.

Nedelsdamas jis sukruto ruošti kelionei į Vašingtoną, kur skaityti paskaitą buvo iš-pareigojęs dar Niujorke. Al-donai labai nesinorėjo vykti į tokią tolimą kelionę visai trumpai viešnagai. Betgi Vy-tautas, visuomet labai mielai su žmonėmis bendravęs, šį kartą buvo neperkalbamas. Su išpareigojimo vykdymu atsirado ir gera proga atšvęsti sėkmingai žengtus pirmuo-sius naujo, gražesnio, laimin-gesnio gyvenimo žingsnius – visos šiemos gyvenimo kartu. Deja, paslaptingoji senė lem-tis buvo žiauri.

Juozas Pivoriūnas

apleidus šią žemę, dalis ir mano dvasinių išgyvenimų išskeliavo su juo. Tačiau dalis jų amžinai liks gyvi manyje. Tas šiandienos liūdnas šešėlis

praslinks, o toje vietoje pasi-liko jo dvasios šviesa ir šilu-ma. Ilsėkis ramybėje, Dievo glėbyje, mielas p. Sagy...

Eglė Laniauskienė

Antanas Kavaliūnas ir a.†a. Liudas Sagys (dešinėje) – Čiurlionio ansamblio nariai Vokietijoje.

BENDROS KELIONĖS SU A.†A. L.SAGIU AKIMIRKOS

Išgirdusi skaudžią žinią, kad Lietuvoje mirė Liudas Sagys, dvasioje pajutau didelę tuštumą ir liūdesį. Tuo momentu net buvo sunku suvokti, kad jo nebėra. L. Sagys ilgai sirgo ir man teko matyti jį kenčiantį ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai, nes liga atėmė iš jo visą, kas jam gyvenime buvo mieliausia – šokį, judesį, kūrybą. Turbūt tas netekties jausmas apėmė ne vien dėl to, kad, kančiomis pasibaigus, jis buvo pašauktas į amžinuosius namus, bet su jo išskeliavimu baigėsi epocha, kurioje klestėjo ilgametis meilės ryšys tarp L. Sagio ir be galo didelio skaičiaus lietuviško jaunimo, jų tėvelių ir Cleveland visuomenės.

Mano pirmieji "Grandinėlės" ir L. Sagio prisiminimai siekia daugiau kaip 30 metų, kai sužinojau, kad mane ir mano geriausią draugę Ingridą, p. Sagys priėmė į ansamblių. Pagal amžiaus reikalavimus, mudvi buvome dar per jaunos, bet lankėme baleto studiją ir jau tuo laiku abi buvome aukštos. O gal padėjo ir tai, kad Ingridos mama, p. Raulinaitienė sutiko sukurti ir pamokyti šokį. Taigi mūsų kelionė "Grandinėlėje" prasidėjo.

Pirmieji žingsniai, kaip ir visiems pradedantiesiems, nebuvo visiškai sklandūs. Teko kantriai klausytis ir mokytis. Tiems, kurie ilgiau "Grandinėlėje" šoko, buvo aišku, kad pradžiokai, ypatingai

mergaitės, kurių visuomet buvo daugiau, negu berniukų, šoks vien tik mergaičių šokį, kuris vadinosi "Gija".

Kadangi įstojau tuo laiku kai pradėjau pasikeisti iš mergaitės į merginą, labai laukiau tos dienos, kai p. Sagys duos leidimą šokti su berniuku. O jų tuo laiku buvo labai malonių ir dailių. Stengiausi visokiais būdais p. Sagiui įtikti, kad tik leistų tam "stebuklingam momentui" įvykti. Manau, kad jis tą pajuto, nes ilgai laukti nereikėjo.

Po kiek laiko, didelio noro paveikta, troškiau patekti į pagrindinę rolę. Tačiau ūgis, kuris man labai praverė tinklinio aikštėje, neleido tos svajonės įvykdyti. O gal p. Sagys tik nedrįso pasakyti, kad mano kojos – neužtektingai "miklios"...

Net ir jauna-būdama, vis jutau, kad p. Sagys ir aš esame "dvasios draugai". Gana greitai po įstojimo sužinojau, kad mudu tą pačią dieną švenčiame gimtadienį. Gal dėl to jis mažai ant manęs pykdavo, nors manau, kad progų buvo nemažai, ypatingai kai su berniuku "paflirtuodavau" arba dėl sporto repeticiją praleisdavau.

P. Sagys naudojo labai įdomią metodiką, mokydamas šokius bei ruošdamas programas. Kartais būdavo taip, kad lankydami repeticijas išties mėnesį repetuodavome tai dalelę vieno šokio,

tai pradžią kito šokio, tai perėjimą iš vieno šokio į kitą. Tik po ilgo laiko mums paaiškėdavo p. Sagio jau seniai numatyti rezultatai. Tam beveik reikia muzikos ir "hieroglifų" daktarato laipsnio: suvokusi šokio judesius ir patį šokį, dar labiau įvertinau p. Sagio talentą ir patyrimą.

Nuo pat pirmųjų dienų stebėjausi L. Sagio gabumu, kūrybingumu, vaizduote. Yra nemažai žmonių, kurie sugeba pamokyti šokti ar scenoje pasirodyti, tačiau tik maža saujelė žmonių yra tikri tautinio šokio menininkai. Jie sugeba sukurti programą, kurioje išvystyta tema, kurioje šokiai nėra tik atsitiktinai surikiuoti, bet sąmoningai sudėti. Tada žmogus, programą pamatęs, jaučiasi patyręs kažką nepaprasto. L. Sagys sugebėjo padaryti visa tai ir dar daugiau. Jis mūmose įkvėpė džiaugsmo ir pasididžiavimo dvasią, su kuria žengdavome į sceną visoje Amerikoje ir plačiame pasaulyje. Gal ta dvasia mus atskyrė nuo daugelio kitų grupių...

Tiek daug gražaus gyvenimo metų praleidau p.p. Sagių globoje. Tiek daug išmokau, tiek daug pamačiau, tiek daug išgyvenau, tiek daug subrendau... Negalėčiau išvardinti, kiek premijų, ordinų ar pagyrimų p. Sagys yra laimėjęs, tik žinau, kad jis yra palikęs neištrinamą ženklą mano ir daugelio "Grandinėlės" šeimos narių širdyse. L. Sagiui

Su giliu liūdesiu pranešame, kad š.m. birželio 22 d., eidamas 86-uosius metus, Kensingtone, MD (netoli Washington, D.C.), po ilgos sunkios ligos mirė žurnalistas, buvęs ilgametis lietuvių tautinės minties laikraščio "Dirva" politikos apžvalgininkas

A.†A.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Liūdėsyje liko žmona EUGENIJA, duktė NORA CULLEN, sūnūs – ROKAS ir ERIKAS.

Šeima prašo aukas velionio atminimui skirti: Lithuanian Children's Hope, 2711 West 71st Street, Chicago IL, 60629.

Erikas Meškauskas

A.†A.

**DALIAI KUBERTAVIČIŪTEI
– MAURUKIENEI**

mirus, jos vyrą JONĄ, dukras DAINĄ, AIDĄ, sūnų RIMĄ bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame.

S.B. Sakalai

V.V. Mikėnai

R.A. Jonaičiai

A.†A.

**DALIAI KUBERTAVIČIŪTEI
– MAURUKIENEI**

mirus, jos liūdinčiams: vyrui Dr. JONUI MAURUKUI, dukroms DAINAI, AIDAI, sūnui Dr. RIMUI ir jų šeimoms, reiškiame nuoširdžiai užuojautą.

Roma ir Danielius Degesiai

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE RENGINIŲ KALENDORIUS

- LIEPOS 12 d., 12 val. – tradicinė Pensininkų gegužinė Lietuvių namų viršutinėje salėje.
- LIEPOS 19 d. 11:30 ryto – šv. Jurgio parapijos gegužinė šios parapijos sodyboje.
- RUGPJŪČIO 9 d., sekmadienį – "Dirvos" savaitraščio ir "Vilties" draugijos gegužinė.
- SPALIO 8-11 d. d. – JAV LB Tarybos sesija.
- SPALIO 10 d. – Baltijiečių draugystės vakaras. Rengia Klyvlendo (Cleveland, OH) baltijiečių komitetas.
- SPALIO 17 d. – Lietuvos partizanų ansamblio "Girios aidai" koncertas Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje.
- SPALIO 24 d. 7 v. v. – "Exultate" choro rudens pokylis Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje.
- LAPKRIČIO 7 d. – "Lietuvių dienos". Rengia LB Klyvlendo (Cleveland, OH) apylinkė.
- LAPKRIČIO 15 d. – nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p. – šv.

Jurgio parapijos rudens festivalis.

• LAPKRIČIO 21 d. – Lietuvos kariuomenės atkūrimo 80-mečio minėjimas Lietuvių namuose. Rengia Klyvlendo ramovėnai.

• GRUODŽIO 19-20 d. – šv. Jurgio parapijos kalėdinių kepinų pardavimas.

• GRUODŽIO 24 d. 9:30 – Bendros Kūčios šv. Jurgio parapijos salėje.

• GRUODŽIO 31 d. – Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių namuose.

"TAUPA"

bus uždaryta liepos
4 d., šeštadienį,
liepos 5 d., sekmadienį
ir liepos 6 d., pirmadienį.

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI!

"Dirva" neišeis
liepos 21 ir 28 d.
Atostogos!

NIEKADA NEPAMIRŠKIME!

Gerardas Juškėnas

Šiomet birželio 14-os, sekmadienio, popietę mūsų mieste ir apylinkėse gyventojai, latviai ir lietuviai suvažiuavo į Šv. Jurgio bažnyčią paminėti skaudų įvykį – 1941 m. tragiškojo birželio 57-ąją trėmimų sukaitymą, kai sovietai iš trijų užgrobtų Baltijos valstybių išvežė už Uralo kalnų tūkstančius nekaltų žmonių – vyrus, moteris ir vaikus. Ekumeninės pamaldos Šv. Jurgio bažnyčioje, sunešus vėliavas, buvo pradėtos giesme "Mūsų tė-

vų tikėjimas". Latvių kun. Laimdons Grendze visus pasveikino ir sukalbėjo pradinę maldą. Solistas dr. Valdis Usis sugiedojo V. Baštiks "Gintaro jūros krantuose".

Šventojo rašto skaitinius skaitė: lietuviškai – kun. Gėdiminas Kijauskas, SJ, latviškai – kun. Laimdons Grendze; estiškai – kun. Kersti Kimmet, angliškai – kun. Juozas Bacevičius. Skausmingai sukalbėjo skirtą pamokslą pasakė kun. Juozas Bacevičius. Dr. V. Usis su-

giedojo Ludwig von Beethoven "Garbė Dievui". Tikinčiųjų maldas pravedė kun. G. Kijauskas. Jaudinantį išpūdį paliko visų dalyvių gimtąja kalba sukalbėta "Tėve mūsų".

Ekumeninės pamaldos užbaigtos palaiminimu keturiomis kalbomis. Po kiekvieno palaiminimo dalyviai giedojo tautinius himnus. Vargonais grojo Liga Zemėsrajs. Po pamaldų visi susirinkome į parapijos salę kuklioms vaišėms ir pabendravimui.

Ekumeninėse pamaldose dalyvavę kunigai prie Šv. Jurgio bažnyčios: kun. G. Kijauskas SJ, kun. K. Kimmel, kun. L. Grendze ir kun. J. Bacevičius su vėliavininkais ir LR Garbės gen. konsule I. Bubliene.

G. Juškėno nuotr.

CLEVELAND, OH LIETUVIŲ PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS

Tradicinė pensininkų gegužinė įvyks liepos 12 d. sekmadienį, Lietuvių namų viršutinėje salėje. Jos pradžia – 12 val. Gegužinėje bus turtiniga loterija. Joje galėsite laimėti 100 dolerių, pietus geroje valgykloje, "Dirvos" prenumeratą vieneriems metams ir kitas vertingas dovanas. Laukiame visų – pensininkų ir jų svečių – su skaniais pietumis.

Išvardinant pensininkų klubo narius, gimusius birželio mėnesį, per neapsižiūrėjimą praleidome Janiną Vėlyvienę, kuriai šiemet per Jounines sukako 85 metai. Sveikiname!

Liepos mėnesį savo gimtadienius švenčia Vytautas Aušrotas, Donatas Balčiūnas, Emilija Cigienė, Viktoras Degutis, Vitoldas Gruzdis MD, Jadvyga Ignatavičienė,

Stasys Ignatavičius, Bernardas Jakaitis, Ona Jokubaitienė, Jonas Kazlauskas, Stasė Mačienė, Jurgis Malskis, Stasys Pabrinkis, Aleksas Petraška, Ona Ralienė, Antanas Rukšėnas, Ignas Stankus, Eufemija Steponienė, Vytautas Stuogis, Antanas Valaitis, Julija Vencienė, Ignas Verbyla, Vytautas Žitkus, Ona Žygienė.

Jonas Kazlauskas

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1998

Skrydžiai į Vilnių – geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su Lietuvos avialinijomis

Rita Staškutė-Zvirblienė

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

(Atkelta iš 8 psl.)

visa lietuvių liaudies instrumentinės muzikos panorama: nuo senosios, kurią grodavo piemenys, iki šių laikų instrumentų. "Sutaro" koncertuose – nepakartojamos daugabalsės sutartinės, atliekamos daudytėmis, ragais ir skudučiais, piemenų raliavimai lumzdeliais ir rageliais, instrumentinės dainų versijos, lietuvių liaudies šokiai. Artistai gerai valdo po kelis instrumentus, todėl įvairių Lietuvos vietovių muzika aidi tik joms būdingų instrumentų sąskambiu.

Kapela per 8 veiklos metus pasirodė daugiau kaip 1000 kartų. Jos muzika girdėta ne tik Lietuvoje, bet ir Indijoje, Australijoje, Naujojoje Zelandijoje, daug kur Europoje. Jos klausėsi Malaizijos bei Ispanijos karaliai, o dabar girdi ir Vašingtonas.

Visos kalvos aukštos, bet viena aukštesnė!

Folkloro ansamblis "Insula" – iš Telšių, kur 7 kalvos, o pati aukščiausia vadinasi Insula. Tad ir ansamblis taip pasivadino. Savo veiklą pradėjo 1989 metais. Jame dalyvauja daugiausia jauni žmonės, dainuojantys populiariąsias žemaičių dainas, pasakojamąją tautosaką, tradicinę muziką bei šokius.

Jiems vadovauja Milda Kičutė. Visi ansamblio dalyviai yra tipiški vietinių tradicijų atstovai, šnekantys savo krašto tarme, iš savo kilmės kaimų atsinešę senovinių dainų, nuolatos užrašinėjantys ir išmokstantys iš kaimiečių naujų dainų, pasakų, šokių bei instrumentinės muzikos. Jų iniciatyva jau kelinti metai Telšiuose įvyksta tarptautiniai liaudies kūrybos šventės. Sakoma, kad žemaičiai lėti, uždaro būdo, mažakalbiai ir užsispyrę, bet sprendžiant iš ansamblio veiklos, matyti, kad tai – tikra neteisybė. Apširengę senais drabužiais ir dėvėdami liaudies meistro J. Kvaso išdrožtas kaukes, insuliečiai kiekvienais metais iš Telšių ir apylinkių išvaro žiemą. Birželio pabaigoje ir liepos pradžioje Vašingtone būna labai šilta. Gal ansambliciai išvays ir karščius? Pamatę ir išgirdę "Insulos" ansamblį, įsitikinsite, kad žemaičiai nėra paniurėliai. Jie prikrečia visokių pokštų!

"Trys keturiuose" – nieko bendro su "trejom devyneriom"

Viena iš lietuvių linų darbų sutartinių prasideda žodžiais: "trys, keturiuose...". Nuo šios dainos ir kilo sutartinės dainuojančios grupės pavadinimas – "Trys keturio-

se". Sutartinės yra ypatingai savitas lietuvių ankstyvojo daugiabalsiškumo fenomenas. Tai labai gyvas, natūralus šiuolaikiškas skambesys. Lietuvoje šis žanras ypač traukia jaunimą. Jie sako, kad girdi ir jaučia Rytų kultūros meditatyvumą!

Grupę sudaro 4 moterys, nes toks skaičius pagal sutartinių giedojimo tradicijas yra optimalus, įgalinantis naudoti visus įmanomus sutartinių giedojimo būdus. Garsažodžių gausumas, sinkopuota ritmika, nenutrūkstanti motorika bei sekundiniai sąskambiai išreiškia kitokią muikinių mastymą, negu visa likusi tradicinė lietuvių liaudies muzika. Muzikologė Daiva Račiūnaitė-Vyčinenė yra grupės siela. Ji ne tik meno, bet ir mokslinė vadovė.

Aukštaitijoje savo laiku buvo susikūrę pagrindiniai sutartinių židiniai ir tradicijos. Todėl greičiausia ne sutapimas, kad visų keturių sutartinių giesmininkių šaknys – Aukštaitijoje, nors dabar jos gyvena Vilniuje. Tų moterų sutartinės skamba labai natūraliai ir įtaigiai, kaip ir pridera aukštaičiams.

Jei ne grybai ir ne uogos...

Marcinkonių kaimo etnografinis ansamblio dalyviai moka daug senoviškų kalendorinių pavasario, rugiapjūtės, advento, vestuvinių ir kitokių dainų, žaidimų, piemenų papročių, šokių. Marcinkonys yra vienas iš didžiausių Lietuvos kaimų. Jie garsūs kovos už lietuviybę tradicijomis. Kaimo žmonės visą laiką daug dainavo: ir namuose – įvairių švenčių pro-

gomis, ir miškuose bei raištuose – uogaudami ir grybaudami. Ir kaip negrybaus ir ne-uogaus, kai Dzūkija apskritai labai neturtinga – aplink daugiausia smėlynai ir miškai. Tad daug kas pragyvenimą pelnosi miške. Neveltui sakoma: jei ne grybai ir ne uogos, dzūkų mergos būtų nuogos! Bet gal tai ir neteisybė, nes visos ansamblio moterys moka austi ir namie turi prisiaudusios pilnas spintas. Dzūkai yra labai poetiški, nuoširdūs žmonės, kaip sakoma, tikri gamtos vaikai. Dzūkė vienu prisėdimu gali padainuoti apie 100 dainų.

Joanos Serenčikienės vadovaujamas Marcinkonių kaimo etnografinis ansamblis gyvuoja nuo 1970 metų. Dainininkai susibūrė norėdami, kad visa Lietuva išgirstų gražias, senoviškas dzūkų dainas. Neatsitiktinai Dzūkija vadinama Dainavos šalimi.

Lietuviai – iš Bostono

Šventė neapimtų visos lietuvių kultūros, jei joje nedalyvautų Amerikos lietuviai. Jiems šį kartą atstovauja "Sodauto" ansamblis. Jo veikla prasidėjo prieš daugiau kaip du dešimtmečius. Dabartinė jo vadovė Gita Merkevičiūtė-Kupčinskienė, studijavusi Vilniuje ir dalyvavusi senojo universiteto ansamblyje, sugrįžusi ir apsigyvenusi Bostone, subūrė vietos jaunimą. Iš pradžių rinkosi kas dvi savaitės – savo malonumui, bet po metų kitų pradėjo pasirodyti lietuviškuose ir tarptautiniuose renginiuose. Ansambliciai aplankė daug Amerikos ir Europos miestų, neaplenkdami Vilniaus.

Dabar ansamblį sudaro lietuvių kilmės dainininkai ir muzikai mėgėjai – įvairaus amžiaus žmonės iš Vermont, New Hampshire ir Massachusetts valstijų. Tai draugų ratelis, puoselėjantis lietuviškąjį paveldą. Kiekvienais metais atšvenčia Jonines. Šiemetinėje šventėje dalyvavo apie 20 ansamblių. Gaila, bet juos girdėjome tik dvi dienas. Jie pasirodė ir subatvakaryje, kuris įvyko birželio 27 d., Latvių namuose, Rockville, MD. Ansamblio dalyvavimą lėšomis parėmė JAV LB Kultūros taryba.

Vietinių lietuvių komitetas

Šventės oficialus pavadinimas – "Smithsonian Folklife Festival". Ją surengė Smithsonian institucija. Bet nemažai pastangų ir LB Kultūros tarybos iniciatyva sudarytas vietinių lietuvių komitetas, padėjęs tvarkyti lietuviško maisto gaminimo, dalyvių globos, vertėjų, informacijos ir kitus klausimus. Nepriklausomai nuo viso festivalio, surengėme subatvakarį. Komiteto vadovė Dalė Lukienė, nariai: Algis Lukas, Aušra ir Darius Semaškos, Emilija Sakadolskienė, Arvydas ir Daiva Barzdukai, Ramunė ir Algis Rimai, Nerija ir Romas Kasparai, Giedrė McCandless, Rita Bureikaitė, Jolanta Žalienė, Genė Vasaitienė ir Jūlytė Minkūnaitė. Lietuvos ambasada komitete atstovauja Rita Kazragienė, kuri palaiko ryšius tarp šventės rengėjų ir Lietuvos Kultūros ministerijos.

Liet. org. komitetas

Skambinkite į Lietuvą iš bet kur ir bet kada už

45 centus už minutę

Skambinkite Telegroup atstovui **ATLANTIC EXPRESS CORP.** dėl platesnės informacijos ir telefono pajungimo. 9.9 c. skambučiams JAV. **CALL BACK SERVICE**
SKAMBINKITE TEL. 1-888-615-2148

Taip pat persiunčiame ir pristatome siuntinius Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Karaliaučiaus sr. ir Lenkijoje. Persiunčiame pinigus. Užsisakykite amerikietiško maisto komplektus.

IŠ TOLIAU SKAMBINKITE: 1-800-775-7363

ATLANTIC EXPRESS CORP. ATSTOVAS CLEVELAND'e
LITMA IMPORT-EXPORT, Inc. Skyrus dirba:
639 East 185 Str., Cleveland, OH 44119 II-V 10AM - 6PM
Tel. 216-481-0011 VI 10AM - 3PM

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

TAUPA
Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

Paskolos namų remontui nuo 7%
Dėl smulkesnės informacijos skambinkit TAUPAI

Prieš perkant naują mašiną – pasiteiraukite TAUPOJE
Naujom mašinom – nuo 7.0% Naudotom mašinom – nuo 8.5%

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00v.r. – 4:00p.p.

penktadienį ----- 9:00v.r. – 6:00p.p.

šeštadienį ----- 9:00v.r. – 12:00p.p.

sekmadienį parapijoje ----- 11:00v.r. – 12:00p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000